

Reelekcija direktorjev v šolskih kolektivih

Princip reelekcije je bil uveden z novo ustavo leta 1963, specifičiral pa ga je temeljni zakon o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah (Ur. l. SFRJ, št. 15/64) in temeljni zakon o zavodih (Ur. l. SFRJ, št. 5/65), ki odločata, da se direktor v delovni organizaciji imenuje za štiri leta, ista oseba pa je lahko po enakem postopku znova imenovana za direktorja.

Spomladi 1966. leta je bilo načelo reelekcije v praksi prvič izvedeno, in sicer so prišli v poštev vsi tisti direktorji, ki so v času sprejemanja temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja bili na teh delovnih mestih že osem in več let. Za vse ostale direktorje pa bo prva reelekcija izvršena do aprila 1968. leta.

Z reelekcijo smo vpeljali v mehanizem kadrovanja princip, da se na vodilna delovna mesta imenujejo taki ljudje, ki bodo najbolj sposobni organizatorji delovnega procesa. Vseh smotrov reelekcije ni moč uresničiti v kratkem času, to je proces, ki se bo dokončno uveljavil po daljši praksi, ob usklajevanju samoupravnih aktov z zakonskimi določili in razreševanju različnih mnenj in pogledov na reelekcijo. Le tako je možno vplivati na nadaljnje uveljavljanje demokratičnega načela, da delovna mesta direktorjev zasedajo tisti, ki so najbolj sposobni opravljati to delo. skratka, sposobnega naj zamenja bolj sposobni. Tak princip izmenjave kadra mora postati stalna praksa, saj bo tako eliminirana nestrokovnost in nesposobnost, odprta pa bo možnost, da se uveljavijo sposobni posamezniki.

Na osnovi podatkov, s katerimi razpolaga komisija za družbeno samoupravljanje pri republikem svetu sindikatov, je razvidno, da so organi upravljanja ob reelekciji v 23 % šolskih kolektivov imenovali nove direktorje. Upoštevati moramo tudi to, da 11 % šolskih kolektivov do 1. 6. 1966 ni končalo postopka za imenovanje direktorja, medtem ko so do sedaj to že opravili in v glavnem imenovali novega direktorja. V večini šol (osnovnih, srednjih in višjih), to je v 66 %, pa so ostali dosedanja direktorji oziroma so bili ponovno imenovani. Poleg delovnih organizacij s področja socialnega varstva so organi upravljanja v delovnih organizacijah s področja šolstva v primerjavi z gospodarskimi in drugimi delovnimi organizacijami (kultura, zdravstvo) zamenjali proporcionalno največ direktorjev. Če torej primerjamo število na novo imenovanih direktorjev v šolah s številom na novo imenovanih direktorjev v delovnih organizacijah na drugih področjih, vidimo, da je reelekcija direktorjev v šolskih kolektivih najbolj uspela.

Marsikdo si bo zastavil vprašanje, ali imajo novi direktorji večje organizacijske sposobnosti, bolje poznajo in razumejo samoupravljanje, bolje znajo urejevati medsebojne odnose itd., da bodo boljše, kot so bili dosedanja, ki imajo novi direktorji višjo stopnjo izobrazbe kot pa dosedanja direktorji, kar dopušča domnevo, da bodo novi direktorji sposobnejši, kot so bili dosedanja, saj je izobrazba tisti faktor, ki daje možnost za večjo uveljavitev in boljše opravljanje dela.

Izobrazbena struktura na novo izvoljenih direktorjev v šolstvu je bistveno boljša kot struktura direktorjev, ki so bili ponovno imenovani. Med novimi direktorji je 53 % takih, ki imajo višjo ali visoko izobrazbo, in 47 %, ki imajo srednjo izobrazbo. Med ponovno imenovanimi pa je 64 % direktorjev s srednjo in 36 % z višjo ali visoko izobrazbo. Iz podatkov, ki so na razpolago, je vidna tendenca, da so organi upravljanja postavili višjo zahtevo po izobrazbi tam, kjer dosedanja direktorja niso kandidirali, in zato je izobrazbena struktura na novo imenovanih direktorjev (imenovani so bili večinoma tam, kjer prejšnji direktor ni kandidiral) boljša, kot pa tistih, ki so bili ponovno imenovani.

Direktorji delovnih organizacij, ki so bili ob prvi reelekciji ponovno imenovani za direktorje, so zasedali ta delovna mesta od 10 do 15 let (50 %) in od 15 do 20 let (42 %), kar pomeni, da imajo velike delovne izkušnje, ki so

si jih pridobili prav na teh delovnih mestih in so jih organi upravljanja zato ponovno imenovali. Verjetno pa so vplivali tudi drugi činitelji na to, da so bili dosedanja direktorji ponovno imenovani. Nesporo je, da predlogi zadrževanje ene osebe na vodilnem delovnem mestu, še posebej, če ta oseba ni dovolj splošno, strokovno in družbeno razgledana, vodi do številnih negativnih posledic, ki se kažejo v uspehu delovne organizacije in v medsebojnih odnosih, v nekritičnosti do lastnega dela, v podcenjevanju strokovnega dela, v ustvarjanju skupin s skupnimi interesi, v zapostavljanju samoupravljanja ipd. Taki ljudje tudi ne vnašajo v delo naprednejših metod, niti niso navdušeni za spremembe in dinamiko, ker vse to po njihovem mnenju »ruši« mir (disciplino in avtoriteto) v šolskem kolektivu.

Med potekom reelekcije so posamezniki iz izobraževalnih institucij dajali pripombe, da ni priporočljivo menjati direktorja med šolskim letom, ker ima obveznost v okviru šolskega leta. Prav tako se morebitni kandidati ne morejo javiti na razpis druge izobraževalne ustanove, ker imajo do tiste, kjer so zaposleni, svoje obveznosti do konca šolskega leta. Vsekakor bi morali proučiti, ali naj se reelekcija direktorjev v šolstvu izvaja vse leto ali pa samo med enim in drugim šolskim letom.

Organi upravljanja pri postavljanju razpisnih pogojev niso ravnali prav, ko so kriterije prilagajali dosedanjemu direktorju in mu tako omogočili kandidiranje in ponoven izbor. Pri postavljanju razpisnih pogojev je treba izhajati iz potreb in zahtev delovnega mesta v okviru delovne organizacije. Ker v nekaterih delovnih organizacijah niso tako ravnali, se je že pokazala potreba, da spremenijo razpisne pogoje in v svoje normative akte vnesojo takšne pogoje, ki jih zahteva delovno mesto ne glede na posameznika, ki je na tem delovnem mestu.

V dosedanja kadrovska politika so direktorje delovnih organizacij imenovali občinske skupščine, sedaj pa so to funkcijo prevzeli delavski sveti oziroma sveti v šolah. Sveti šol so tako postavljeni pred dejstvo, da bodo morali sami nositi vse posledice slabe izbire. Zato bodo morali razpravljati in zavzeti stališča o razpisnih pogojih in kriterijih za ocenjevanje sposobnosti kandidatov, o samem postopku in volitvah (tajne ali javne) ipd., kar vse bo moralo biti zapisano tudi v normativnih aktih šolskih kolektivov.

Do januarja 1968. leta bodo morali šolski kolektivi razpisati vsa delovna mesta direktorjev, ki niso prišli v poštev pri prvi reelekciji in ki so na teh delovnih mestih štiri in več let. Da bi se izognili koncentraciji razpisov v januarju 1968. leta, bi morale posamezne delovne organizacije že sedaj določiti konkretne datume (vnesti bi jih morale tudi v normativne akte) in pričeti objavljati razpise za delovna mesta direktorjev. Da bodo razpisi dosegli pozitiven učinek, se moramo torej izogniti veliki koncentraciji razpisov, sicer bodo razpisi postali v takem primeru zgolj formalizem.

Kakšno je izobraževanje na teh šolah, o tem bo potrebno izrpnje razpravljati (in ne le razpravljati, marveč tudi ukrepati) ob bližnjem določanju učnih načrtov in predmetnikov za strokovne šole pa ob izvajanju zakona o drugostopenjskem šolstvu. Nobenega dvoma ni, da je prišel čas, ko je potrebno stanje na tem in drugih strokovnih šolah dobro preanalizirati in izboljšati — tako v pogledu splošne izobrazbe, ki jo tam prejemajo mladi ljudje, kot tudi v strokovnih znanjih. Še posebej bo treba dati več poudarka kot doslej reševanju vzgojne problematike in v teh vrstah

vzeti stališča o razpisnih pogojih in kriterijih za ocenjevanje sposobnosti kandidatov, o samem postopku in volitvah (tajne ali javne) ipd., kar vse bo moralo biti zapisano tudi v normativnih aktih šolskih kolektivov.

Do januarja 1968. leta bodo morali šolski kolektivi razpisati vsa delovna mesta direktorjev, ki niso prišli v poštev pri prvi reelekciji in ki so na teh delovnih mestih štiri in več let. Da bi se izognili koncentraciji razpisov v januarju 1968. leta, bi morale posamezne delovne organizacije že sedaj določiti konkretne datume (vnesti bi jih morale tudi v normativne akte) in pričeti objavljati razpise za delovna mesta direktorjev. Da bodo razpisi dosegli pozitiven učinek, se moramo torej izogniti veliki koncentraciji razpisov, sicer bodo razpisi postali v takem primeru zgolj formalizem.

Franci Polak

Lepota zimske prirode, veličastni vrhovi in nepregledne strmine brez trušča civilizacije, smuka po svet, nov pogled, nova doživetja... (K članku smučanje v šoli na 6. strani)

Kako si nekateri predstavljajo samoupravljanje ali o nekem primeru, ki ga je moralo reševati sodišče

Združeno železniško transportno podjetje v Ljubljani je velika delovna organizacija. Tako kot drugod se bo moralo s postopno realizacijo gospodarske reforme tudi v tem podjetju marsikaj spremeniti, tako v delovnih metodah, v načinu gospodarjenja ipd. »Reorganizacija železnice« je velika naloga, pred katero se je znašlo ljubljansko ZZTP. Modernizacija prevoza potnikov in blaga pa zahteva seveda tudi nekoliko drugače kvalifikacijski sestav zaposlenih.

V sklopu tega podjetja dela več šolskih zavodov, ki pripravljajo mlade ljudi za razne poklice pri železnici. To so: Višja železniška tehnična šola v Ljubljani, Železniška prometna šola v Ljubljani, Železniška prometna šola v Mariboru in Železniška industrijska šola v Mariboru. Razen teh šol sta še Dom železniških šol v Ljubljani in pa Dom železniških šol v Mariboru, v katerih stanujejo in se učijo mladi železniški delavci.

Kakšno je izobraževanje na teh šolah, o tem bo potrebno izrpnje razpravljati (in ne le razpravljati, marveč tudi ukrepati) ob bližnjem določanju učnih načrtov in predmetnikov za strokovne šole pa ob izvajanju zakona o drugostopenjskem šolstvu. Nobenega dvoma ni, da je prišel čas, ko je potrebno stanje na tem in drugih strokovnih šolah dobro preanalizirati in izboljšati — tako v pogledu splošne izobrazbe, ki jo tam prejemajo mladi ljudje, kot tudi v strokovnih znanjih. Še posebej bo treba dati več poudarka kot doslej reševanju vzgojne problematike in v teh vrstah

šol. Kaže, da se ZZTP teh nujnosti zaveda.

Na čisto poseben način pa so se zadnji čas zapletle nekatere reči okrog samoupravljanja na železniških šolah in domovih. Doslej so bile te šole in domovi samostojni zavodi z vsemi potrebnimi organi samoupravljanja in vodenja. Zdaj pa so prišli pri ZZTP na idejo, da bi bilo za izobraževanje kadrov, ki jih potrebujejo, bolj primerno, če bi imeli en sam strokovni izobraževalni zavod s sedežem v Ljubljani, vsi dosedanja šolski zavodi in domovi pa bi bili le njegove delovne enote. Nemara ideja ni slaba. Ne poznamo podrobneje novega izobraževalnega koncepta pri ZZTP, nedvomno pa je, da »prevelika razdrobljenost šolstva« se sama po sebi ni najboljše: posamezni šolski zavodi so se večkrat pritoževali, češ da ni dovolj strokovnega vodenja njihovega izobraževalnega dela, da nimajo dovolj strokovne pomoči od ustanovitelja ipd. Po vsem tem bi verjeli ZZTP, da se je lotilo koristne naloge. Močan strokovno izobraževalni zavod (ali tudi center imenovan), ki bi bil sposoben voditi izobraževalno politiko tudi v ostalih železniških zavodih v republiki, bi bil vsekakor na mestu.

Pojavilo pa se je drugo vprašanje (verjamam, da le začasno). Način, s katerim so se ljudje pri ZZTP lotili te naloge, je v delovnih kolektivih železniških šol vzbudil tolikšno nezaupanje, da je prišlo med predstavniki podjetja in posameznimi šolskimi zavodi že do resnih sporov. Tak primer, ki so ga morali reševati celo na sodišču in ga je med drugim obravnaval tudi republiški odbor sindikata delavcev družbenih de-

javnosti, je izvajanje pritiska na te šolske zavode, da podpišejo »pristopno izjavo« k enotnemu izobraževalnemu zavodu v Ljubljani. Bilo je pri tem jasno povedano, da bo v primeru, da kateri izmed šolskih zavodov te izjave ne bo podpisal, le-ta avtomatično izključen iz skupnosti podjetja, da bo praktično ostal brez ustanovitelj; kaj to pomeni, je seveda jasno. Železniške šole in domovi v Mariboru so bili sprva vsi proti takemu načinu prisiljevanja in niso hoteli podpisati izjave. No, počasi so to le storili — zaradi posebnih metod, ki jih uporabljajo ZZTP — vsi razen Doma železniških šol. Zdaj je tudi ta na tem, da izjavo podpiše. Kaj mu preostane drugega?

Toda, postavlja se pa le vprašanje, ki se nam zdi vredno razpravljati: kaj se tu samoupravne pravice delovnih kolektivov v izobraževalnih zavodih. (Zavod, ki je predal stvar sodišču — bil je to prav Dom železniških šol v Mariboru — je pravdo dobil, namreč sodišče je razsodilo, da doslej samostojni zavod nikakor ne more prenehati obstajati brez volje delovne skupnosti tega zavoda, da nihče ne more prisiliti nobenega zavoda, da se nekam priključi, če sam ni zato, ker ga ščiti zakon. Citat razsodbe: »Ustanoviteljska pravica ne daje ustanovitelju pravice, da spaja ali združuje sorodne zavode...« Ker gre za samostojni zavod v smislu temeljnega zakona o zavodih — Ur. l. SFRJ, št. 5/65 — je mogoče status tega zavoda spremeniti samo po določbah tega zakona. Po določbi 87. člena cit. zakona se sicer zavodi, ki opravljajo iste in podobne dejavnosti, lahko spojinijo v en zavod. Toda o spojitvi odločijo spora-

Na splošno je prevladovalo isto mnenje kot na univerzi oziroma posameznih fakultetah o vlogi republiške izobraževalne skupnosti. Predlog za ustanovitev izobraževalnih skupnosti, kot jih predvideva zakon, tudi zmanjšuje z ustavo jasno določene obveznosti republike oziroma občin za razvoj in delovanje šolske mreže.

Ze sam naslov predloga zakona pove, da želi urediti financiranje izobraževanja. To financiranje naj bi bilo zadostno in trajno. V sami obrazložitvi predloga zakona pa je ugotovljeno, da pri sedanjem obsegu potrošnje ni zagotovljenih 22 % potrebnih sredstev. Ta sredstva naj bi se dobila npr. z lastnimi dohodki šol, s samoprispevki občanov ter s prispevki gospodarskih organizacij. Predvideva se tudi 8 % prispevek od skladov skupne porabe. S tem v zvezi so poudarili, da tak način zbiranja

finančnih sredstev ne bo zagotovil potrebnih sredstev. Tak način financiranja tudi ni stabilen, ustvarja dodatne občasne pritiske na sredstva gospodarskih organizacij ter omogoča ponovno ustvarjanje tako imenovanih več vrst dinarjev v sredstvih gospodarskih organizacij.

V bistvu je tak predlog proti osnovnim načelom gospodarske reforme. Potrebno bi bilo izvršiti prerazdelitev v okviru proračunske in splošne potrošnje ter prerazdelitev narodnega dohodka, in to ne samo v okviru republike, temveč predvsem v odnosu republike-zveza. Poleg tega je treba za financiranje izobraževanja uveljaviti objektivne in stabilne vire sredstev, da bodo gospodarske organizacije v naprej vede, kolikšne so njihove obveznosti. Predvsem bi bilo treba z zakonom urediti tako financiranje, ki bo v skladu z načeli, ki jih uvaža gospodarska in družbena reforma. Zato je nujno izdelati analize o učinkovitosti in stroških administracije pri obračunavanju med posameznimi izobraževalnimi skupnostmi, ker kaže, da je celotni postopek izredno zapleten in neučinkovit. Takšen postopek bi imel za posledico večje stroške. Prav tako pa bi se v primeru, ko občine ne bi zmogle plačevati stroškov, ki bi jih obračunavale visoke šole za posamezne študente, poslabšala že tako nezadovoljiva socialna in demografska sestava študentov.

Ob razpravi ob tako daljnosežnih ukrepih bi bilo treba izdelati in predložiti tudi analize o številu, vrsti in kapacitetah vseh vrst šol ter o nadaljnjih realnih potrebah po strokovnem kadru v gospodarstvu in družbenih službah. Pozitivno je dejstvo, da je bil dan osnutek zakona v splošno javno razpravo. Številni pa so bili primeri in stališča, ki nasprotujejo zakonu, pa v našem tisku in radio — televiziji niso našli odmeva. To daje upravičeno sklepati, da so močne subjektivne sile, ki ovirajo demokratično strokovno razpravo, kar lahko samo škoduje uveljavljanju ustreznega zakona v praksi.

Nekateri odbori (med njimi odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov gospodarskega zbora) so priporočili, naj »dlžijo« sklepanje o tem predlogu zakona. Na podlagi široke strokovne razprave naj se pripravi dopolnjen tekst zakona. V obrazložitvi predloga naj bodo navedena tudi stališča, ki niso bila upoštevana v predlogu zakona. Do sprejetja takšnega zakona pa naj se financiranje vzgoje in izobraževanja uredi z začasnimi akti, ki pa naj ne prejudicirajo bodočih odločitev. Prav tako naj se sproži akcija za spremembo temeljnega zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje.

dh

Delo v domovih terja vse več poglobljenosti

V domu Ivana Cankarja v Ljubljani se je pred nedavnim končal večdnevni seminar, namenjen predvsem vzgojiteljem — novincem. Poleg tega so se seminarja udeležili tudi vzgojitelji z večletno prakso in direktorji nekaterih šol.

Seminar je organiziral aktiv vzgojiteljev in s tem dokazal, da se zaveda nalog, pa tudi problemov s katerimi se srečujejo dijaški domovi. Med največjimi je nedvomno prevelika fluktuacija vzgojiteljev.

Kljub oviram pa postaja delo v nekaterih domovih danes vse bolj poglobljeno, pa tudi kvalitetnejše. To je prav gotovo rezultat osebnih pripravljenosti tistih najprizadenejših vzgojiteljev, ki kljub težavam žele doseči namen vzgojnega dela.

Če upoštevamo sedanjo neurejenost — status domov namreč ni uzakonjen — in da za domove ni pedagoških normativov, ne določena profila vzgojiteljev niti ustreznega pedagoškega študija, potem lahko trdimo, da je takšna oblika seminarja, kakršna je bila v Domu Ivana Cankarja, najprimernejša tako za začetno kot za dopolnilno izobraževanje vzgojiteljev.

D. H.

(Dalje na 2. strani)

ŠE O FINANCIRANJU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

List Delo je pred časom objavil stališča določenih gospodarskih organizacij ter združenj o tistih določenih osnutkih predloga zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje, ki govorijo o izobraževanju odraslih, v 17. številu Prosvečnega delavca z dne 19. oktobra 1966 pa je bilo objavljeno stališče Sveta Zveze delavskih univerz SR Slovenije, ki obravnava podobno vprašanje.

Stališči obeh institucij se razlikujejo, kar je popolno enakopravnost izobraževanja odraslih v primerjavi z rednimi oblikami izobraževanja. Takšno stališče je govorilo povsem utemeljeno, če gledamo problematiko izobraževanja samo z vsebinske strani, s stališča splošne ali pa strokovne izobrazbe ter s stališča enakih pravic do nje. Do tukaj je gotovo vse v redu in lahko takšno stališče samo zagovarjamo.

Ko pa gledamo problematiko tudi s formalne strani, torej presojamo, kdo so ti starejši ljudje in kakaj posejajo šolo kot odrasli, potem se gotovo moramo vprašati, kakšno je to izobraževanje ter utemeljenost takšnega izobraževanja. Kadar govorimo o financiranju izobraževanja odraslih, moramo upoštevati tako vsebinsko kot tudi formalno stran tega vprašanja, ker se bo samo z upoštevanjem teh dveh dejstev lahko odločili za pravilno obliko tovrstnega financiranja.

Po vojni se je razvila cela vrsta oblik izobraževanja odraslih, kar je gotovo povsem utemeljeno, saj mnogi pred vojno in med njo niso imeli možnosti izobraževanja. Nedvomno je, da je družbena skupnost morala takšno obliko izobraževanja pospeševati v lastnem interesu ter interesu posameznikov. Takšne oblike izobraževanja so se obdržale prav do današnjih dni, čeprav moramo že ugotoviti, da v tem primeru praktično ni več posledic vojne oz. medvojne sistema izobraževanja. Zelo pogosti so bili v zadnjem času primeri, kjer so številni posamezniki, izkoriščajoč določene zasluge — ki so lahko tudi zelo dvomljive — še v večji meri pa morda trenutne zveze, študirali z bajnimi štipendijami, ki čisto presegajo pet in tudi večkratno vrednost štipendije običajnega študenta ali pa osebne dohodke tudi visoko izobraženega delavca. Običajno so bili to ljudje, ki niso izgubili let med vojno (nekateri morda tudi) in bi imeli vsaj možnost študirati redno; lahko bi študirali tudi pozneje, vendar v enakih pogojih kot ostali študentje. Če kdo pričakuje, da bi v novih pogojih financiranja izobraževanja morali financirati tudi takšne oblike ob takšnih pogojih, verjetno pričakuje preveč.

Ob upoštevanju reformnih prizadevanj celotnega drugostopenjskega šolstva, med katerimi je poseben poudarek na izobraževanju ter vzgoji na samem delovnem mestu, moramo gotovo dati izobraževanju odraslih povsem enakovreden pomen. V tem primeru bo potrebno tudi z vidika financiranja obravnavati izobraževanje odraslih kot izobraževanje v rednih oblikah.

Danes organizirajo delavske univerze celo vrsto večernih os-

novnih šol za odrasle. To je brez dvoma pozitivno in potrebno. Če pa gledamo sestav slušateljev teh šol, lahko ugotovimo, da so to ljudje, ki so pred morda tremi, dvema in celo enim letom zaključili redno osnovno šolo nekeje v petem, šestem ali pa sedmem razredu. Za te ljudi je družba enkrat že prispevala vsa potrebna sredstva za pridobitev popolne osnovnošolske izobrazbe. Dvomim, če danes lahko ponovno zahtevamo, da družba še enkrat prispeva potrebna sredstva, čeprav morda ne tolikšen del. S tega stališča menim, da bi takšno izobraževanje v pretežni meri morali financirati udeleženci sami (ponekdo to dejansko tudi je).

S čim zagovarjam takšno stališče? Številni primeri razgovorov z mladinci (in tudi njihovimi nekdanjimi učitelji), ki obiskujejo večerno osnovno šolo, potrjujejo, da si le-ti v redni šoli niso prizadevali in uspešno končali zato, ker so že vnaprej predvidevali, da bodo šli v večerno šolo, kjer bodo lahko po precej krajšem

brazenja lotila dela z vso mero odgovornosti. To izobraževanje je bilo s strani družbene skupnosti enkrat že plačano; ali smo upravičeni zahtevati še enkrat? Menim, da ne!

Ko govorimo v zvezi z razpravo o izobraževanju odraslih, moramo ločiti dvoje:

— oblike izobraževanja, ki se pojavljajo prvič, ki so prvič plačane in ki so sestavni del delovnega izobraževalnega sistema, moramo pri financiranju obravnavati enako za odrasle kot za redne oblike šolanja;

— za tiste oblike izobraževanja, ki so nadomestilo tistega, kar bi bilo lahko storjeno v redni šoli in najčešče po subjektivni krivdi ni bilo, pa gotovo od družbe ne moremo zahtevati še enkratnega plačila. To breme naj bi v pretežni meri nosili udeleženci sami.

Ti dve stališči bi moral upoštevati zakon o financiranju izobraževanja, ko govori o izobraževanju odraslih.

Zdravko Pivk

Skupinski nastop glasbene šole v Gornji Radgoni

programu pridobili enakovredno izobrazbo (enakovredno verjetno le po sprčičevanju). (Primer takšnega skrčenega programa za osnovno šolo odraslih je objavljen v Objavah republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 7 in 8. Število obveznih ur po tem programu je znatno nižje kot v redni šoli. V tem skrčenem programu ni tujega jezika, za tuji jezik je zato organiziranih celo vrsto začetnih tečajev, ki naj bi jih družbena skupnost ponovno že drugi financirala).

Takšne in podobne oblike izobraževanja odraslih so danes gotovo zelo pogoste in brez dvoma koristne ter potrebne. Menim pa, da bi gotovo cca 5 odstotkov vseh teh oblik ne bilo potrebno, če bi se mladina v rednih oblikah izo-

GIBANJE »ZNANOST MLADINI« ZA NADARJENE DIJAKE

Republiški koordinacijski odbor gibanja »Znanost mladini«, ki se je sestal pred nedavnim v Ljubljani, zato, da bi ob analizi dosedanjega dela — ugotavljanju pomena in dosežkov gibanja, pa tudi njegovih pomanjklivosti — zbral predloge za še uspešnejšo akcijo v prihodnosti.

Eno pomembnih vprašanj, ki so se ga lotili na tem sestanku, je npr. razširitev gibanja na druga področja dejavnosti. Poleg že ustaljenih tradicionalnih tekmovalnih sredstev, šolcev v fiziki, kemiji in biologiji, ki so doslej že dokazala nesporno kvaliteto in s katerimi velja nadaljevati tudi v prihodnje, bi bila sedaj tudi ta zamisel privlačna, vendar pa se trenutno zaradi objektivnih pogojev dela neuspešnost in bi torej treba ostati v okviru obstoječih možnosti.

V prihodnje se bo ta zamisel sicer lahko uresničila, zanjo pa bo treba poiskati prave oblike sodelovanja z znanstvenimi in strokovnimi institucijami in društvi, ki bodo poskrbela za višjo raven teh tekmovalnih sredstev. Za sedaj, ko se postavlja celo vprašanje ohranitve, še bolj pa razširitev gibanja, je treba najprej izdelati poročilo o dosedanjem delu in ga predložiti republiški skupščini, ki naj bi dala gibanju posebno priporočilo, s pomočjo katerega bi bilo mogoče dobiti finančno podporo znanstveno raziskovalnih zavodov in institucij ter gospodarskih organizacij — neposredno pa naj bi financiral gibanje tudi republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

Financiranje gibanja »Znanost mladini« naj bi bilo torej porazdeljeno na več financiranj, saj se razvija ta akcija uspešno in kvaliteto ne le v republiškem, temveč tudi v zveznem merilu. Na republiških tekmovalnih sredstev doslej v Sloveniji 55 dijakov iz fizike (23), kemije (12) in biologije (20). Na II. zveznem tekmovalni, ki je bilo letošnja junija v Beogradu, so naši tekmovalci zasedli prvo mesto. Če primerjamo dosežene rezultate z denarnim, porabljenim v ta namen ugotovimo, da se to ne razlikuje veliko od stroškov. Tako je bilo npr. za organizacijo, tehnične priprave in izvedbo ter stimuliranje tekmovalcev porabljenih le

500.000 S-din. Denar za nagrade (350.000 S-din) je prispevalo 23 podjetij in ustanov.

Omenjenega sestanka se je udeležil tudi predstavnik hrvaškega gibanja »Nauku mladima« tov. Branko Popov in povedal, da vključuje to gibanje v njihovi republiki okrog 300.000 mladincev, za dejavnost pa so imeli v enem letu na voljo 6 milijonov S-din. V koordinacijskem odboru tega gibanja so predstavniki štirinajstih pomembnih institucij, njegova pokroviteljica pa je zagrebska univerza. Omenjeni predstavnik je tudi predlagal, naj se republiški odbori programsko osamosvojijo, ker je postal zvezni program že zavira. Udeleženci so soglašali, da je treba doseči usklajenost republiških programov, ki naj se sprejmejo kot skupni zvezni program. Zato, ker zvezni odbor že tretje leto programira tekmovalna, postaja to gibanje okostelo. V prihodnje bo torej nujen enoten koncept gibanja. Le tako se bo namreč mogoče izogniti nepotrebnim

dvotimnostim, kakršno je čutili sedaj.

V gibanju »Znanost mladini«, ki je pravzaprav fakultativna oblika združevanja mladine in predstavlja organizacijsko znanstveno raziskovalne skupine, v katerih se zbirajo nadarjeni dijaki pod vodstvom profesorjev-mentorjev, sodelujejo tudi predstavniki strokovnih društev in ustanov. Na zadnjem sestanku je bilo slišati predlog, naj bi imela ta društva posej večje odgovornosti, pa tudi večje pristojnosti. Ni dovolj — so poudarili — da sodelujejo v gibanju samo posamezni predstavniki, porok za uspešnost pomeni šele vključitev celotnih institucij.

Ob koncu sestanka so predlagali dopolniti pripravljani odbor, ki bo pripravil sestanek koordinacijskega odbora. V ta namen bo izdelal predlog za izpolnitev koordinacijskega odbora gibanja »Znanost mladini« za Slovenijo, predlog programa koordinacijskega odbora in predlog za način financiranja in zbiranja sredstev.

Tak je naslov brošur, ki jih izdaja CZP Delavska enotnost in vsebujejo literaturo, namenjeno družbeno političnemu in ekonomskemu izobraževanju upraviteljev v delovnih organizacijah. Ogledamo si nekaj števil »Pogovorov 66«.

V enem izmed zvezkov (8. št.) sta objavljena predavanja Roman Albrehta (Gospodarska reforma in samoupravljanje) in Pavla Kogejca (Racionalno zaposlovanje v luči gospodarske reforme in kadrovske politike). Avtorja sta obravnavala omenjeni temi na seminarju za upravitelje na Visoki šoli za politične vede v Ljubljani.

Vsebinska 9. številka »Pogovorov 66« sta referata z enodnevnega seminarja za vodilne gospodarske in samoupravne kadre, Gorenjske, ki je bil letošnjega januarja v Kranju. V prvem referatu ocenjuje republiški sekretar za gospodarstvo Sveto Kobal ob »bje po reformi (s poudarkom na ekonomskih gibanjih), ob tem pa spregovori tudi o osnovnih problemih ter nalogah družbe pri uresničevanju gospodarske reforme v I. 1968. Naslednji referat, ki ga je pripravil strokovni sodelavec Gospodarske zbornice SRS Rudi Videtič ima naslov Regionalne grupacije (EGS, EFTA, SEV) GATT in možnosti, pogoj ter problemi ob vključevanju našega gospodarstva v mednarodno menjavo in mednarodno delitev dela.

V naslednjih zvezkih — 11 in 12 — so v štirih poglavjih obravnavane aktualne naloge in problemi sedanosti. Prispevke v prvem delu sta napisala Stane Marinič (Mesto in »loga delovne organizacije pri uresničevanju reforme) in Vinko Trinkaš (Delitev po delu v pogojih reforme). Avtor prvega prispevka govori o de-

»Sestanki ob sredah« - posebna oblika dela mariborskega društva za pomoč duševno prizadetim

V maju 1964 je bilo v Mariboru ustanovljeno medobčinsko društvo za pomoč duševno prizadetim osebam, da bi nudilo zaščito in pomoč duševno prizadetim ljudem na področju treh mariborskih občin. Prepotrebna ustanovitev društva je v realizaciji lepih načrtov nalezla na različne ovire predvsem zaradi materialnih težav, pomanjkanja prostorov in podobnih ovir. Kljub temu pa ob koncu leta ugotavljamo nekatere uspešno opravljene naloge. Od teh so SESTANKI OB SREDAH prav gotovo naloga, ki je bila izvršena posebno pazljivo in z željo razsvetljevanja staršev duševno prizadetih otrok.

Potreba po teh sestankih, oziroma načrtnem načinu poglabljanja v duševnost prizadetega otroka izhaja od staršev motenih otrok, ki so s svojo skrbjo in vprašanji terjali nekatere odgovore. Čeprav je največja skrb staršev prizadetih otrok njihova

zaposlitev po končani posebni šoli, so starši na preprost in pristopen način želeli izvedeti tudi izvor motnje njihovega otroka, za poseben način vzgajanja in privajanja na delovne navade, za domačo pomoč pri učenju itd. Zaradi različnih vprašanj, ki so jih starši dajali otrokovemu učitelju ali javno na roditelskih sestankih, se je društvo odločilo, da bo prirejal vsake 14 dni redne sestanke s starši. Na teh zborih naj bi strokovno obdelali teme, ki bi starše prepričale, da v skrb za svoje otroke niso osamljeni in da je naša družba zainteresirana za trajno dobro počutje takšnih otrok. S pravilno vzgojo lahko otroci, ki obiskujejo posebne osnovne šole, dosežejo tisto stopnjo socializacije in delovne spretnosti, ki je potrebna za samostojno življenje. Naloga pri vzgajanju in usposabljanju za življenje duševno prizadetih otrok si delijo starši, šola in društvo.

Tako je steklo posvetovanje s starši. Ob sredah so se zbrali starši otrok v dvorani posebne osnovne šole Maribor. V praksi te šole se je prvič zgodilo, da so se zbrali starši zunaj meja roditelskih sestankov in šolskih prireditev. Na vprašanja staršev so različni strokovnjaki do podrobnosti razčlenjevali misli, ki naj bi prikazale možnosti odklona motnje ob pravilnem vzgajanju prizadetega otroka. Zvrstili so se strokovnjaki: zdravnik — nevrolog, psiholog, defektolog, socialni delavec s temami, kot so: vzroki duševne zaostalosti; razvoj zdravega v primerjavi z duševno nerazvitim otrokom; zmogljivosti duševno prizadetega otroka in razvoj njegove motorike; o vzgoji kot pripomočku k družbeni socializaciji; o posebnem načinu učenja in domači učni pomoči; o usposobitvenem procesu — habilitaciji in evidentiranju — kategorizaciji različnih stopenj motenosti. Posebej so bili z analizo prikazani doseženi uspehi pri vključevanju absolventov posebne osnovne šole Maribor v različne službe.

Zastarela miselnost, da je otrok tak, kakršni so njegovi starši, ki je poznava in pogovoru kot »jabolko, ki ne pade daleč od drevesa«, je bila izrazita po-

sebno na prvih sestankih in predavateljem v posebno zadovoljstvo je bilo, ko so starši spoznali nesmiselnost take obravnave prizadetih otrok in njihovih staršev. Morda se nam ni samo zdelo, da smo v nekaterih obupanih srcih matere ali očeta pomirili namišljeno odgovornost, da je njihov duševno prizadet otrok moten zaradi krivde, ki so jo nekoč povzročili... Starši so spoznali, da imajo radi svojega otroka, ker je njihov in ker je naš, tak, kakršen je, in da je ravno zato, ker je drugačen od splošne sredine ljudi, potreben večje pozornosti, potrpljenja in dokazovanja naše naklonjenosti.

Izrazita je bila tudi potreba po celodnevem varstvu otrok posebne osnovne šole. Navzlic močni socialni indikaciji, ki se ji približuje skoraj 50 odstotkov celotnega števila otrok na šoli, ta šola še nima urejenega dnevnega varstva. Vzrok je v pomanjkanju prostorov, pouku v dveh izmenah in zasedenosti učiteljev in delavnic od jutra do večera. Zaradi posebnosti te šole, vanjo, so namreč vključeni otroci iz vseh mariborskih občin, tudi taki, ki imajo več kot uro hoda do šole, bi morali zagotoviti CELODNEVNO VARSTVO, tople obroke hrane in možnost opravljanja domačih nalog v urejenih pogojih.

Sestanki so zajeli sicer manjšo število ljudi: 30 do 60. Pri tem moramo upoštevati, da je mesto Maribor izrazito delavski center in da se starši niso mogli udeleževati rednih sestankov zaradi popoldanskih izmen po službah. Bili pa so tudi taki, ki so zaradi predavanj zamenjevali delovne turnuse in so zrl v predavatelje odprto in z razumevanjem. Nekateri starši so tudi glasno povedali, da bodo imeli odsej svojega otroka bolj radi, ker ga bodo bolj razumeli. Ravnali se bodo po načelu, da je vsak otrok drugačen, posebno ravnanje, vzgajanje in nego ter izobraževanje na potrebuje duševno prizadet otrok.

Tanja Plemenitaš

GLASBENA ŠOLA V RADGONI V NOVIH PROSTORIH

Glasbena šola v Gornji Radgoni ima že tradicijo, vendar do zadnjega časa ni mogla prav razviti za katerih je bila prisliljena delati celih petinajst let. Šele sedaj, ko se je zdravstveni dom vseli v novo stavbo, je glasbena šola dobila ustrezne prostore. Ob tej priložnosti nam je o razvoju, dejavnosti in težavah šole spregovoril njen soustanovitelj, ravnatelj tovarš Jože Bežjak.

Glasbena šola v Gornji Radgoni je bila ustanovljena leta 1951. Najprej je bila šola samo v Gornji Radgoni s 46 učenci, polagoma pa se je začela niti nazven. Zaradi velikega zanimanja, ki so ga občani pokazali na zborih volivcev, so postopoma odprli oddelke v Apačah, Radenah in Vidmu, tako da je bilo zajeto celo področje: šola ima danes 142 učencev.

Kje ste našli prve prostore za svojo dejavnost? — Najprej smo dobili tri tesne prostore v domu kulture, potem smo se morali trikrat seliti, nazadnje celo na odročni grad, kar je bilo najslabše. Dvakratna hoja na strmi grad, na voljo pa je tudi pešpoti, ki so bili v ostalih skupinah. Poslojpe, ki je služilo doslej za zdravstveni dom, je potrebno seveda večjih popravil. Na to smo se tudi pripravili in hranili finančna sredstva. S prihranki bomo nabavili tudi nekaj nove opreme in instrumentov.

Kje je največje zanimanje za glasbo? — Učenci oddelka v Vidmu dosejajo najboljše uspehe. Prijavili so se res nadarjeni, vestni in marljivi učenci. Manj prizadevanja kažejo učenci v Radenah. Tudi v uspehi v Gornji Radgoni doslej nismo bili v celoti zadovoljni, prepričani pa smo, da bomo zdaj, ko imamo res dobre prostore, znatno boljše. Treba je poudariti, da učenci s težjimi pogoji (daljša pot in druge težave) dosejajo najboljše uspehe. Morda zato, ker se bolj osredotočijo na samo glasbo, ker nimajo toliko prilike za drugačno izživljanje.

Kaj se učenci najraje učijo, česa je preveč, česa premalo? — Največ učencev se pripravlja za pihala, trobila, harmoniko in kitaro. Za naše razmere je prevelik prijav za godala in klavir. Razen individualnega pouka gojimo še skupinski pouk. Tu bi dosegali še boljše uspehe, pa žal učenci, ko končajo osnovno šolo, oddidejo drugam in treba je začeti znova, da zamašimo vrzeli. Stiki s starši in povezava s sosedmi? — Zdal ko imamo nove prostore, vemo, da se bodo starši radi udeležili roditelskih sestankov in internih predstev, kar na gradu nismo mogli doseči. Doslej pri smo se izražali na programih pri raznih predstevah in poslojpe, medtem ko bomo imeli sedaj pogostejše interne in javne produkcije za starše in širše občinstvo.

Razvijamo tudi stike z Radgono v sosednji Avstriji. V programu imamo izmenična gostovanja in skupno sodelovanje. Ivan Kovič

Delo v domovih terja vse več poglubljenosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vzgojitelji so na seminarju poslušali vrsto zanimivih predavanj: o gospodarski osnovi domov, dnevnem in hišnem redu in metodi privajanja gojencev nanj, o letnem in mesečnem vzgojnem načrtu, vključevanju vzgojnih ur v te načrte ter pomenu in vsebini vzgojnih ur. Poleg tega so na seminarju obravnavali še organizacijsko in vzgojno dokumentacijo in administracijo vzgojitelja, najpogostejše prestopke gojencev ter način njihove obravnave. Razpravljali so tudi o vzgojni funkcionalnosti domače skupnosti ter seznanili vzgojitelje z zaposlitvami gojencev v prostem času.

V. Debeljak

Osmrtinica

Sporočamo, da je umrl ERNEST TIRAN, dolgoletni sodelavec »Prosvečnega delavca«, mladinski pesnik, pisec šaljivih zgodb iz življenja našega učiteljskega in prizadeven prosvetni delavec.

Njegovim svojcem naše iskreno sožalje.

Več otrok v slovenskih šolah

Na Goriškem v Italiji so letos zabeležili na slovenskih osnovnih in srednjih šolah v primerjavi z lanskim letom — majhen porast učencev in dijakov: lani je bilo v teh šolah 428 otrok, letos pa jih je 438. O tem, kako so razvrščeni po posameznih šolah, povedo naslednji podatki: Gorica, Ulica Croce — 73, Ulica Randaccio — 9, v okolici Standaža — 52, Podgora — 16, Pevma — 21, Strmci — 10, Steverjan — 31, Valerishe — 18, Jazbina — 3, Plešivo — 5, Skrljevo — 8, Doberdob — 39, Jemite — 17, Dol — 12, Sovodnje — 49, Rupa — 21, Gaberje — 3 in Vrh — 13.

V vsej Italiji imajo 5-letno osnovnošolsko obveznost; ko dokončajo to šolo, gredo otroci na enotno srednjo šolo, ki je pravzaprav nadaljevanje obvezne šole.

Na Goriškem so tudi posebni šolski vrtili. V teh so bili leta 1966-67 otroci z naslednjih območij: Podgora — 16, Pevma — 19, Sovodnje — 20, Standaž — 11, Rupa — 14, Doberdob — 20, Steverjan — 24 in Gorica 30. Skupno je bilo v vrtilih 174 otrok.

Za Standaž, ki je največje okoliško slovensko naselje, ugotavljajo, da je bilo vpisanih premalo otrok.

Tudi v Tržaškem zaznamujejo letos povečanje vpisa v slovenske osnovne šole, saj je bilo vpisanih v šoli I. 1966-67 — 1054 otrok, lani pa 1038.

V prvih razredih vseh šol je letos 226 otrok (lani 198). Manj otrok kot lani pa so zabeležili v enotni nižji srednji šoli: letos je vpisanih 628 otrok, lani pa jih je bilo 656.

V srednjih slovenskih šolah — realni gimnaziji, učiteljskih in tržaških trgovski akademiji je vpisanih letos 370 dijakov, lani 367.

S. S.

Popravek

V članku tov. Albin Podjavorske »Se o simpoziju o diagnostiki in rehabilitaciji mentalno retardiranih v PD št. 20 z dne 1. 12. 1966 je treba popraviti tole: (2. kolona — str. 2, vrsta 11.: »Ob tem pa bo najaktualnejša povezava in sodelovanje vseh praktikov, ki leta in leta grade pri delu s psihološki prizadetimi« — v praksi in teoriji — s porajajočo se ortopedsko znanostjo, ki jo sprejemajo (ne: spremljajo) študenti-ortopedagogi (brez »in«) na pedagoških akademijah v Ljubljani in Beogradu in na Visoki defektološki šoli v Zagrebu.

O VSEBINI IN METODAH DELA ŠOLSKE PSIHOLOŠKE SLUŽBE

Tretje leto obstoja šolske psihološke službe na Centru strokovnih šol v Ljubljani

Ni še dolgo tega, ko smo bili priče zapleta v notranjih odnosih na ljubljanskem Centru strokovnih šol. O tem je pisalo dnevne časopise, tudi naš list je prinesel mnenje Psihološkega društva Slovenije — vsaj kolikor so bili ti zapleti v zvezi z ukinitvijo psihološke službe na tem Centru. Samoupravni organi so namreč z referendnom skušali doseči med drugim ukinitve delovnega mesta šolskega psihologa — ne zato, ker bi na osnovi dosedanjega dela te službe prišli do zaključka, da jim je taka služba nepotrebna, marveč zato, ker je psihologinja, zaposlena na tem delovnem mestu, podprla prizadevanja skupine predavateljev za izboljšanje organizacije dela Centra, stimulacije in kadrovske politike. Zato je prišla v nemilost. No, tudi finančni položaj Centra je že daljša časa nezavirljiv. (Povprečni mesečni dohodek psihologinje z univerzitetno izobrazbo je letos okrog 70.000 din.) Na medobčinskem skladu, ki financira Center, so nam povedali, da poklica psiholog sploh nimajo v spisku predavateljev te šole, kajti njihova merila za dodeljevanje sredstev šolam izvirajo še iz leta 1964, ko te službe še niso poznali! Tako je nagajanje šolskih služb, kot so psiholog, socialni delavec ali pedagog, izključno stvar samoupravnih organov na vsaki šoli, če jih hočejo plačevati...

Nemara bo zanimalo tudi naše bralce, da izvedo nekaj več o tem, kakšne so naloge psihologa na šoli, kot je Center strokovnih šol, kakšni so njegovi dosednji uspehi, in tudi o tem, kako gledajo nekateri na uvajanje novih, sodobnih metod dela v naša šolska prizadevanja. Psihologinji na Centru strokovnih šol v Ljubljani tov. JANUŠI BIZANT-BABIČEVI smo postavili nekaj vprašanj, ki nam je tako odgovorila nanje:

1. Kako je prišlo do ustanovitve psihološke službe na Centru strokovnih šol v Ljubljani?

Prvo vodstvo Centra je z rednim razpisom 29.VI. 1962 objavilo v »Delu«, da zaposli psihologa ali socialnega delavca. Na ta razpis sem se tedaj javila kot študent psihologije, na kar mi je dal pristanek tudi OLO Ljubljana kot stipenditor. Kot diplomirani psiholog sem nastopila službo na CSS 1. IX. 1964.

2. Kakšne izkušnje kot psiholog ste si nabrali v teh dveh letih?

Brez dvoma je za uspešno delo psihologa na šoli temeljni pogoj plodno sodelovanje z učiteljskim zborom.

Prejšnje moje zaposlitve, kjer sem se že srečevala z vajensko problematiko (zlasti na Obrtni zbornici Ljubljana), so mi vzbudile veselje do dela z vajensko mladino. Ze tam sem si pridobila precej izkušenj v delu s to mladino in mi poznavanje njene mentalitete, sedaj, ko delam na Centru kot psiholog, omogoča, da pristopam k posameznim težavnim učencem z načinom, ki je sprejemljivejši za tega mladostnika. V dosedanjem delu pa sem si že v mnogočem pridobila potrebno rutino, ki mi omogoča hitrejša in kvalitetnejša reševanje določenih problemov.

3. Na kaj se oslanjate pri praktičnem reševanju posameznih nalog in problemov?

— Na teorijo psihološke, pedagoške, sociološke in ostalih znaniosti;
— na podatke, ki jih dobim od učiteljev in ostalega izvenšolskega okolja učenec, ali ki jih zberem sama;
— na realni delovni načrt, ki je teoretično dovolj utemeljen.
Naj pripomnim, da delovni program v 3. letu obstoja psihološke službe na CSS, čeprav ga vodstvo Centra formalno ni sprejelo, obsega poleg nalog, izvajanih v prvih dveh letih, tudi tate, v obsegu katerih bo deležno strokov-

ne pomoči večje število učencev hkrati (strokovna predavanja, začetek dela na testih znanja) in predstavlja velik napredek;

— na tesno strokovno sodelovanje s specializiranimi ustanovami;

— na strokovno sodelovanje s psihologi v sekciji šolskih psihologov, katere je prav v zadnjem času uvedla strokovni kolegij, ki bo vključeval teoretično izpopolnjevanje na šolah zaposlenih psihologov.

4. Kakšna je specifičnost te službe na šoli, kot je Center strokovnih šol?

Brez dvoma je to poseben značaj populacije, ki se izobražuje v strokovnih šolah Centra. Ta mladina je poklicno že povsem določeno orientirana, saj prihaja direktno iz delavnic, kjer jo obkroža že oblikovano delovno okolje; nadalje prihaja iz raznih krajev Slovenije in celo iz drugih republik, z najrazličnejšim nivojem osnovnošolske izobrazbe, pri čem se sebi že dokaj izoblikovane delovne navade, stališča, nazore, saj je to mladina, ki doživlja najbolj delikatno razvojno obdobje — puberteto.

Psiholog mora torej upoštevati vse te značilnosti mladih ljudi, s katerimi sodeluje, ter za čim uspešnejše reševanje raznih njihovih problemov uporabljati kar najustreznejše metode in vprestanjo bogatiti svoje teoretično znanje.

Druga važna specifičnost je, da obstaja na Centru še stari sistem izobraževanja učencev v gospodarstvu, tj. večina učencev strokovnih šol CSS obiskuje trimesečni pouk (cca 800 v enem trimesečju) in je le manjšina njih vključena v tako imenovane poklicne (celoletne) šole (cca 100-150). To se pravi, da mora psiholog zajeti vso problematično populacijo ter reševati probleme v posameznem trimesečju in ponovno začeti v naslednjem trimesečju, ko pride v šolo druga mladina. To močno otežkoča poglobljenost v značaj problemov in sistematično izvajanje nalog širšega obsega. To je bil tudi eden od argumentov vodstva CSS, zakaj je potreben referendum, češ da psiholog ne more v treh mesecih nič narediti, ali zelo malo. Tega dejstva se kot psiholog iz trimesečja v trimesečje bolj zavedam, vendar so istini ali še večjim težavam izpostavljeni učitelji in učeča se mladina. Zato ni izhod v tem, da ukinjamo, lahko trdim, dokaj dobro vpeljano psihološko službo, ampak v prizadevanjih, da se trimesečni pouk podaljša oz. postopno spreminja v poklicno šolanje, saj le-to terjajo potrebe v gospodarstvu, predvsem pa jih tudi osnutek zakona o šolah II. stopnje. Tega mišljenja je tudi že več učiteljev na samem Centru.

Ena takih specifičnosti na Centru je tudi heterogenost strokovnih šol, kakršne vključuje Center (od avtomehanske, elektro in frizerske ter oblačilne do preparatorske) ter mora značilnosti izobraževanja teh strok in njihovih značaj psiholog upoštevati pri svojem delu.

5. Kakšne naloge in probleme ste reševali do sedaj?

Vsebinska naloga in problemov, katere naj bi reševala kot psiholog na strokovni šoli, mi v začetku ni bila povsem jasna zato, ker se je v tem času psihološka služba komaj začela pri nas uveljavljati na osnovnih šolah ter je bil Center prvi, ki je uvedel to službo v strokovne šole. Zato sem se o temeljnih nalogah psihologa na strokovnih šolah takega tipa, kot jih vključuje Center, posvetovala z direktorjem Zavoda za strokovno izobraževanje SRS profesorjem Bertomeljem in nekaterimi drugimi ter na tej osnovi izdelala svoj prvi delovni načrt. V tem perspektivnem programu sem si začrtala vsebino in metodo dela ter takega predložila vodstvu Centra, kasneje, v teku I. trimesečja šolskega leta 1964/65, pa ga obrazložila tudi predavateljskemu zboru posameznih strokovnih šol Centra.

Kot osnovne naloge so se v tem delovnem programu izoblikovale naslednje:

1. individualno proučevanje težavnih učencev z različno simptomatiko (slab učni uspeh, osebnostno moteni, vzgojno zanemarni, fizične anomalije, delinkvenca itd.);

2. formiranje interne psihološko-pedagoške posvetovalnice Centra;

3. načrtno in sistematično spremljanje strokovnega in osebnostnega razvoja učencev poklicnih šol Centra od 1. razreda dalje;

4. sistematični psihološki pregledi vseh učencev prvih razredov poklicnih šol.

Izvajanje omenjenih nalog zahteva določene metode dela, katere so bile predlagane istočasno z vsebino dela, in sicer:

A) za individualno proučevanje učencev:

— čustvena motenost in neprilagodljivost (neprilagodljivost okolju, pretirana, bolesta občutljivost itd.);

— neprimerno izbran poklic;

— razne psihosomatske motnje (enkopreza, velika dioptrija, motnje govora itd.);

— duševna obolenost;

— delinkventnost, itd.

Pri mnogih učencih so razne učne težave posledica več navedenih vzrokov in v takih primerih zahteva odprava pojavljajočega se problema dolgotrajno in vztrajno sodelovanje tako s samim mladostnikom kot s celotnim okoljem, ki ga obkroža v šoli, doma in v delavnici.

Tako je npr. ponavljal I. razred avtomehanske šole učenec, ki je bil tedaj, ko je prvič obiskoval razred, v 9 predmetih ocenjen negativno. Po dolgotrajnejšem delu z učencem, s starši, z razrednikom,

nično ustreza zlasti njegovim interesom.

Takih in podobnih primerov je mnogo. Pravčasna strokovna pomoč psihologa tako učencem kot neposrednim vzgojiteljem — v najtesnejši povezavi z učitelji, se v večini primerov izkaže kot uspešna ne samo v času, ko je mladostnik v šoli, ampak tudi v njegovem nadaljnjem učenju in življenju.

Še večje težave je npr. imela učenka I. razreda vajenske frizerske šole. Od ranega detinstva so jo redili in vzgajali stari starši, prava roditelja sta se kmalu po njenem rojstvu razšla in si vsak zase ustvarila nov dom. Prve korake v samostojno poklicno življenje ji je pomagal utreti stric, ki ji je poiskal učenega mojstra v Ljubljani. Ze tako težavnemu položaju so se pridružili še razvojni problemi, verjetno zato v večji meri, ker ni imela vse do tega obdobja ob strani niti matere niti očeta, ki bi ji nudil pravo varnost in ljubezen. Intenzivno sodelovanje med učenko, razrednikom, učnim mojstrom in psihologom je imelo posledico, da je učenka uspešno dokončala I. in II. razred vajenske šole ter zaključni izpit in se kot kvalificirana, samostojna moč zaposlila v bližini svojih starih staršev.

Se in še bi lahko naštevale take in podobne primere učencev. Večina proučevanih učencev je sprejemala z velikim razumevanjem in upoštevanjem pomoči psihologa. K temu je v veliki meri prispevalo tesno sodelovanje med psihologom in učitelji, zlasti nekaterih strokovnih šol, saj je večina od njih kmalu uvidela, da večja ali manjša sanacija učencev težav v mnogočem olajšuje prav njihovo lastno delo v vzgojno-izobraževalnem procesu.

Ti in drugi primeri hkrati kažejo na zapletenost pomoči, ki naj jo nudi psiholog učencu, kadar le-ta doživlja in zaide v težave; taka pomoč se kvalitetno bistveno loči od laične pomoči. Laik bi ukrepal spontano in enkratno, medtem ko psiholog problem prouči, svetuje in vodi učenca in ostale vzgojitelje v smeri, kjer je možna adaptacija in ploh adekvatna rešitev problema.

Kot važno dopolnitev v mojem delu in s tem racionalizacijo v proučevanju težavnih učencev predstavlja izvajanje grupnega testiranja večjega števila učencev prvih razredov avtomehanske in elektro vajenske šole. Razlog za grupni pristop je bil v odkrivanju vzrokov za očitno slab učni uspeh učencev v I. polletju. Primerjava testnih rezultatov in učnega uspeha je potrdila hipotezo, da ti učenci težje sledijo pouku v strokovni šoli zato, ker nimajo v zadostni meri razvitih specifičnih sposobnosti, kot to zahteva učni program avtomehanske in elektro vajenske šole.

Kaže, da se za izobraževanje na teh strokovnih šolah odloča v pretežni večini tista mladina, ki nima pravih izgovorov za uspeh v drugih srednjih šolah. Izdelala sem nadalje osnutek »Osebnega lista« in anketni vprašalnik za ugotavljanje socialnega stanja učencev. Ta material predstavlja osnovo za teoretično-študijsko delo psihologa na šoli, brez katerega si ni mogoče predstavljati uspešnosti tudi na čisto empiričnem področju.

USPEŠNO SODELOVANJE S PODJETJI IN DRUGIMI ZUNANJIJI USTANOVAMI

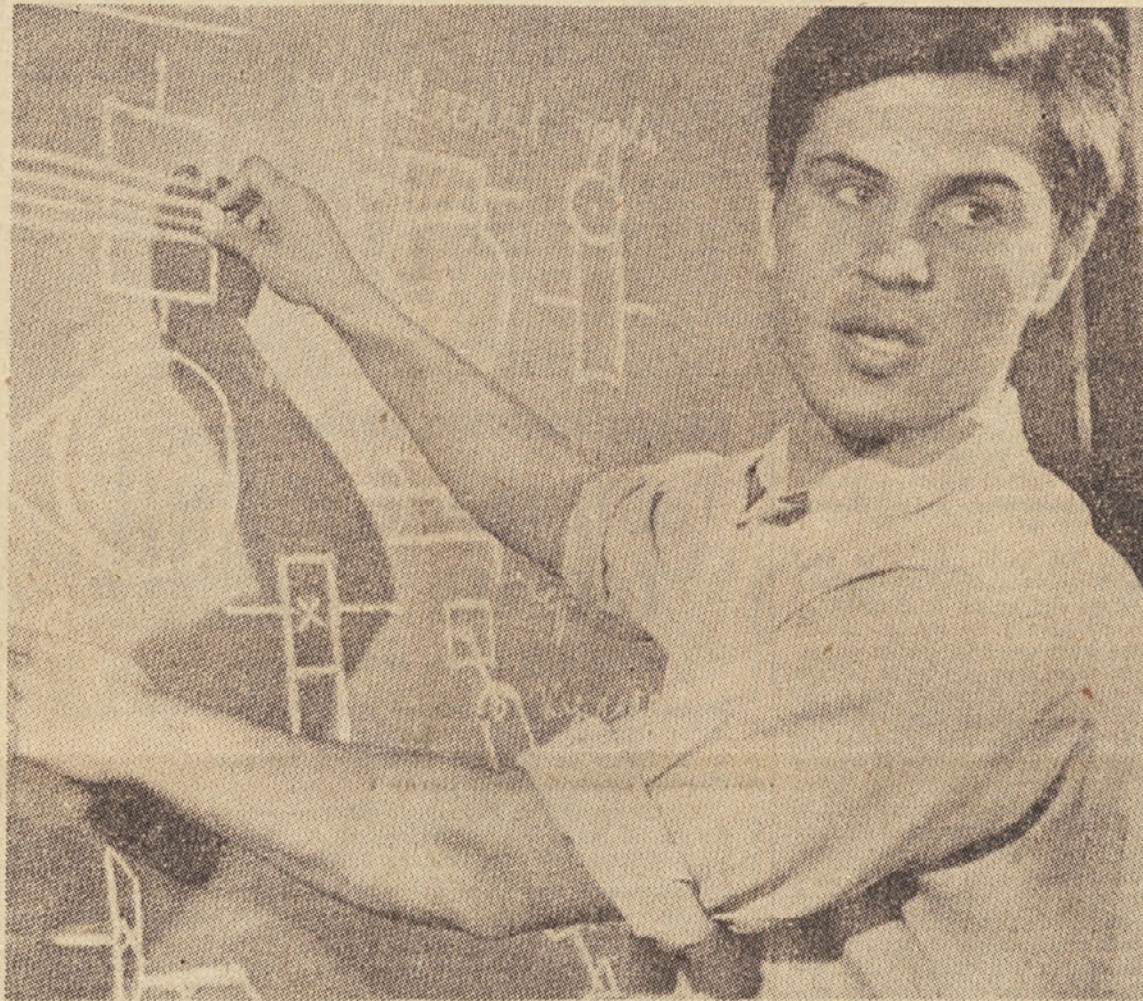
V naslednjem šolskem letu (1965/66) pa je bilo psihološko proučevanih 308 učencev ali 11,50 odstotkov od skupnega števila 2665.

Izvedenih je bilo 7 grupnih pristopov, v katerih je bilo pregledanih z ustreznimi psihološkimi testi 150 učencev. Hkrati sem s temi učenci govorila o metodi uspešnejšega učenja.

Apliciran je bil tudi vprašalnik o socialnem položaju učencev v celotnem I. razredu elektro vajenske šole kot važno dopolnilo za razumevanje učenčeve storilnosti v šoli, prilagojenosti okolju in pogojev, v katerih živi in se uči. S tem smo dobili temeljitejši vpogled v socialni položaj učencev in možnost za saniranje najtežjih tovrstnih problemov pri nekaterih učencih.

Vzroki raznim učnim težavam učencev so podobni onim iz leta 1964/65. Vsi preventivni in tudi kurativni ukrepi psihologa in učiteljev so se odrazili v izboljšanju učnega uspeha učencev, saj je npr. 38 učencev od proučevanih 50 v I. trimesečju uspešno dokončalo razred v celoti ali s popravnim izpitom. Tem učencem pa je bila nudena posredna ali nepo-

(Dalje na 4. strani)

Ukrajinski delavec v šoli (Slika je z mednarodne razstave šolstva v Ženevi)

a) sistematični intervju z učencem, razrednikom, starši, podjetjem in po potrebi zbiranje pisnih informacij o mladostniku v izvenšolskem okolju (tj. zbiranje podatkov za objektivno anamnezo);

b) uporaba psiholoških testov za ugotavljanje določenih sposobnosti, splošne inteligentnosti in posameznih značilnosti osebnosti;

c) po potrebi sodelovanje s specializiranimi osnovami zaradi konsultacije problemov ali poglobljenega proučevanja obstoječega problema pri mladostniku in to z zdravstveno službo, poklicno svetovalnico, z vzgojno svetovalnico, mentalno higienico ambulantno, z zavodi za socialno delo itd.;

d) svetovanje ukrepov in postopkov mladostniku pri odpravljanju obstoječega problema ter konsultiranje in svetovanje ukrepov za težavnega in psihološko proučevanega učenca razredniku in ostalim vzgojitelji.

B) Za sistematično spremljanje strokovnega in osebnostnega razvoja učencev poklicnih šol je potrebno prilagoditi matični list osnovne šole značaju in potrebam mladinske populacije Centra. Ta dokument, imenovan »Osebnostni list«, bo vodil razrednik, v najtesnejšem sodelovanju s psihologom Centra.

C) Psihološke preglede vseh učencev poklicnih šol se more izvajati izključno s pomočjo odgovarjajočih psiholoških testov; dosežene rezultate pa se posreduje razrednikom, razrednemu predavateljskemu zboru, učencem, po potrebi staršem in podjetjem in se na tej osnovi ukrepa povsod tam, kjer se izkaže za to potrebno.

Realizacija vsakega delovnega načrta, tako tudi tega, zavisi od vrste subjektivnih in objektivnih pogojev.

Tako je uprava CSS že v septembru in oktobru leta 1964 nabavila pri Zavodu SRS za produktivnost dela nekaj najosnovnejšega psihološkega instrumentarija, predvsem za individualno delo z učenci. Neposredna delovna pove-

eni strani omogoča še boljše reševanje le-teh, po drugi strani pa učitelji neposredno spoznavajo vsebino in metode dela psihološke službe.

POMOČ PSIHOLOGA SE KVALITETNO BISTVENO LOČI OD LAIČNE POMOČI

V šolskem letu 1964/65 je bilo individualno psihološko obravnavanih 105 težavnih učencev ali 3,73 odstotka od celotnega števila 2813. Za primerjavo naj navedem tale podatke: v zveznem merilu predpostavlja povprečna norma, da more npr. psiholog v poklicni svetovalnici izvršiti 250 individualnih pregledov (pri čemer je treba upoštevati, da je v teh službah letni dopust sorazmerno precej krajši kot v šolstvu. Na enega učenca odpadejo povprečno 2 do 3 obiski).

V tem letu je bilo težišče dela torej na individualnem psihološkem obravnavanju tistih učencev, ki so potrebovali strokovno pomoč in katero so iskali tudi sami učitelji, starši ali vzgojitelji doma CSS.

Prva opazna simptomatika oziroma izstopajoč problem je bil izrazito slab učni uspeh učenca v I. ali II. polletju razrednega pouka. V nadaljnjem delu z učencem sem običajno odkrila, da so pravi vzroki nastalih težav v sledečem:

— neugodne družinske razmere (nepopolne in razdrte družine, rejništvo, nerazumevanje in spori med starši, alkoholizem staršev itd.);

— neadekvatna vzgoja mladostnika že od detinstva dalje ali v času dozorevanja (življenje v domovih od otroštva naprej, bolesno omejevanje otrok v njihovih interesih, neizoblikovanost delovnih navad itd.);

— slabše razvite ali primarno prizadete specifične sposobnosti, zaradi česar učenec ne more zadovoljiti zahtevam poklica, zlasti v šoli, kjer je snov teoretičnega značaja, kljub veselju, ki ga kaže do učenja izbranega poklica;

— izredno šibka osnovnošolska izobrazba;

VELETEKSTIL

TRGOVSKO PODJETJE S TEKSTILOM NA DEBELO IN DROBNO

Ljubljana, Masarykova 17

• ŽELI VSEM SVOJIM ČLENJENIM ODJEMALCEM SREČNO, USPEŠNO IN ZADOVOLJNO NOVO LETO 1967

NEKAJ BESED O VABILU NA PREDNAROČNINO

Kje so naši priročniki za spoznavanje narave?

Institut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije v Ljubljani javlja, da namerava izdati brošuro KOČVAR-MEHORA: BOLEZNI GOZDNEGA DREVJA I. in vabi na prednaročilo tudi vse osnovne in srednje šole.

Podatki o vsebini in obliki:

Na 64 straneh in 11 barvnih prilogah bodo opisane naslednje bolezni gozdnega drevja: mehurjeka na zelenem boru (Cronartium ribicola); zimski mrz na duglaziji; mehurjeka na iglavcih rdečega bora (Coleosporium seneciois); sušenje jelovih iglic (Cytospora pinastri); odmiranje topolove skorje (Dothichiza populea); osip smrekovih iglic (Lophodermium macrosporum); kostanjev

rak (Endothia parasatica); macesnov rak (Trichoscypha willkommii); priložen je še tolmáč strokovnih pojmov in tujk. Ovitok bo iz brezlesnega kartona, format 23/27, knjižica bo dotiskana maja 1967 — če bo dovolj prednaročnikov — in bo veljala 1500 S din.

Želimo, da šole in pedagogi naravoslovci ne bi prezrli priročnika, ki bo odpiral pogled na področje, sedaj pri pouku in ekskurzijah premalo ali nič zastopano.

Težavno kljuje takih in podobnih del pa nas znova opozarja na dolgoletno potrebo po zbirki priročnikov in določevalnih ključev, ki bi sistematično zajela vsa področja naše narave. Z občutkom zavisti (in osramočenosti) se lahko oziramo po nekaterih sosedih. Že davno bi tudi pri nas moglo in morale zrasti kaj podobnega, kot je npr. nemška zbirka KOSMOS: ne le učitelja in učenca, ampak popotnika sploh zapeljuje v spoznavanje narave vrsta strokovno neoporečnih, vendar splošno dostopnih knjig, ki pomagajo spoznati in določiti vse, na kar je le mogoče naleteti bodisi v divjem ali v kultiviranem okolju. Nekaj naslovov: Kaj naj-

avtorice dr. A. Piskernikove). Ali drugačen primer: ko so gobarji končno le dočakali svoje Gobe (Petkovšek-Stanič), morajo hoče noče prenašati s seboj po hribih še kuharske bukve in bibliofilske ovitek. — Nam manjka avtorjev, sredstev, kupcev ali organizatorjev, da doslej še nismo dosegli sodelovanja, ki bi zapolnilo preprosto vrzel s stalno zbirko za opazovanja na terenu? Kakšno spricevalo nam daje pomanjkanje ali prvih ali drugih ali tretjih ali četrtih?

Tako se torej premnogi učitelji naše mladine ogibljejo pouka v naravi. Kako naj jim to zamerimo, če vemo, da naravoslovne predmete poučujejo mnogi samouki in priučeni, da niti tisti, ki so šli skozi redne šole svoje stroke, nimajo za seboj drugega, kot maloštevilne ure terenskih vaj? Ni mogoče izbrniti obvladati vseh področij, s katerih se kar usipljejo neznanke, kadar si trideset parov oči prizadeva spoznati naravo in preizkusiti učiteljevo znanje.

Spričo opisanih razmer smo tem bolj veseli takih prišlekov, kot je najavljena knjižica. Želimo, da bi Zavod za gozdno in lesno gospodarstvo vztrajal in poskrbel za izčrpen strokovni in vsakomur dostopen pregled težav, ki tarejo naša drevesa v gozdu ali drevnicah.

Pedagogi naravoslovci pa naj ne bi podprli podobnih prizadevanj le z naročili, ampak tudi z vztrajnimi zahtevami po sistematični zbirki priročnikov in določevalnih ključev za vse pojave v naši živi in neživi naravi.

Marija Bavdaž

dem v Alpah? Katero drevo je to? Kateri hrošč je to? Srednjeevropske gobe; Naši polji in školjke; Naše trave; Kaj najdemo na obali? Kateri plevel je to? Katera zvezda je to? Bodeči hobby (kakete); Katera kamenina je to? Kateri pes je to? itd.

Pri Slovencih pa se ni moč poučiti o vseh živalih, rastlinah in kamnih, ki se ti ujamajo v oko od planin do morja. Doslej izišle tovrstne knjižice so samorasle, zato zajemajo le ta ali oni del obširnega bogastva naše narave. Ko so razprodane, nihče ne skrbi za pravočasne ponatise ali dopolnitve in izboljšave. Petnajst let npr. nimamo niti ključa za določanje cvetnic in praprotnic in vendar bi ponovni natis bil že kdaj spet ponovno razprodan, pouk botanike v vseh letih letih čisto drugačen, odnos naših ljudi do rastlin in cvetja tudi čisto drugačen, oni sami pa na prihod novega ključa tudi drugače pripravljeni, kakor po tako dolgem popolnem umiku botanike s seznama množičnih zanimanj. (Ponatis bi tudi najlepše počastil jubilej

dem v Alpah? Katero drevo je to? Kateri hrošč je to? Srednjeevropske gobe; Naši polji in školjke; Naše trave; Kaj najdemo na obali? Kateri plevel je to? Katera zvezda je to? Bodeči hobby (kakete); Katera kamenina je to? Kateri pes je to? itd.

Pri Slovencih pa se ni moč poučiti o vseh živalih, rastlinah in kamnih, ki se ti ujamajo v oko od planin do morja. Doslej izišle tovrstne knjižice so samorasle, zato zajemajo le ta ali oni del obširnega bogastva naše narave. Ko so razprodane, nihče ne skrbi za pravočasne ponatise ali dopolnitve in izboljšave. Petnajst let npr. nimamo niti ključa za določanje cvetnic in praprotnic in vendar bi ponovni natis bil že kdaj spet ponovno razprodan, pouk botanike v vseh letih letih čisto drugačen, odnos naših ljudi do rastlin in cvetja tudi čisto drugačen, oni sami pa na prihod novega ključa tudi drugače pripravljeni, kakor po tako dolgem popolnem umiku botanike s seznama množičnih zanimanj. (Ponatis bi tudi najlepše počastil jubilej

dem v Alpah? Katero drevo je to? Kateri hrošč je to? Srednjeevropske gobe; Naši polji in školjke; Naše trave; Kaj najdemo na obali? Kateri plevel je to? Katera zvezda je to? Bodeči hobby (kakete); Katera kamenina je to? Kateri pes je to? itd.

Pri Slovencih pa se ni moč poučiti o vseh živalih, rastlinah in kamnih, ki se ti ujamajo v oko od planin do morja. Doslej izišle tovrstne knjižice so samorasle, zato zajemajo le ta ali oni del obširnega bogastva naše narave. Ko so razprodane, nihče ne skrbi za pravočasne ponatise ali dopolnitve in izboljšave. Petnajst let npr. nimamo niti ključa za določanje cvetnic in praprotnic in vendar bi ponovni natis bil že kdaj spet ponovno razprodan, pouk botanike v vseh letih letih čisto drugačen, odnos naših ljudi do rastlin in cvetja tudi čisto drugačen, oni sami pa na prihod novega ključa tudi drugače pripravljeni, kakor po tako dolgem popolnem umiku botanike s seznama množičnih zanimanj. (Ponatis bi tudi najlepše počastil jubilej

dem v Alpah? Katero drevo je to? Kateri hrošč je to? Srednjeevropske gobe; Naši polji in školjke; Naše trave; Kaj najdemo na obali? Kateri plevel je to? Katera zvezda je to? Bodeči hobby (kakete); Katera kamenina je to? Kateri pes je to? itd.

Pri Slovencih pa se ni moč poučiti o vseh živalih, rastlinah in kamnih, ki se ti ujamajo v oko od planin do morja. Doslej izišle tovrstne knjižice so samorasle, zato zajemajo le ta ali oni del obširnega bogastva naše narave. Ko so razprodane, nihče ne skrbi za pravočasne ponatise ali dopolnitve in izboljšave. Petnajst let npr. nimamo niti ključa za določanje cvetnic in praprotnic in vendar bi ponovni natis bil že kdaj spet ponovno razprodan, pouk botanike v vseh letih letih čisto drugačen, odnos naših ljudi do rastlin in cvetja tudi čisto drugačen, oni sami pa na prihod novega ključa tudi drugače pripravljeni, kakor po tako dolgem popolnem umiku botanike s seznama množičnih zanimanj. (Ponatis bi tudi najlepše počastil jubilej

dem v Alpah? Katero drevo je to? Kateri hrošč je to? Srednjeevropske gobe; Naši polji in školjke; Naše trave; Kaj najdemo na obali? Kateri plevel je to? Katera zvezda je to? Bodeči hobby (kakete); Katera kamenina je to? Kateri pes je to? itd.

Pri Slovencih pa se ni moč poučiti o vseh živalih, rastlinah in kamnih, ki se ti ujamajo v oko od planin do morja. Doslej izišle tovrstne knjižice so samorasle, zato zajemajo le ta ali oni del obširnega bogastva naše narave. Ko so razprodane, nihče ne skrbi za pravočasne ponatise ali dopolnitve in izboljšave. Petnajst let npr. nimamo niti ključa za določanje cvetnic in praprotnic in vendar bi ponovni natis bil že kdaj spet ponovno razprodan, pouk botanike v vseh letih letih čisto drugačen, odnos naših ljudi do rastlin in cvetja tudi čisto drugačen, oni sami pa na prihod novega ključa tudi drugače pripravljeni, kakor po tako dolgem popolnem umiku botanike s seznama množičnih zanimanj. (Ponatis bi tudi najlepše počastil jubilej

dem v Alpah? Katero drevo je to? Kateri hrošč je to? Srednjeevropske gobe; Naši polji in školjke; Naše trave; Kaj najdemo na obali? Kateri plevel je to? Katera zvezda je to? Bodeči hobby (kakete); Katera kamenina je to? Kateri pes je to? itd.

Pri Slovencih pa se ni moč poučiti o vseh živalih, rastlinah in kamnih, ki se ti ujamajo v oko od planin do morja. Doslej izišle tovrstne knjižice so samorasle, zato zajemajo le ta ali oni del obširnega bogastva naše narave. Ko so razprodane, nihče ne skrbi za pravočasne ponatise ali dopolnitve in izboljšave. Petnajst let npr. nimamo niti ključa za določanje cvetnic in praprotnic in vendar bi ponovni natis bil že kdaj spet ponovno razprodan, pouk botanike v vseh letih letih čisto drugačen, odnos naših ljudi do rastlin in cvetja tudi čisto drugačen, oni sami pa na prihod novega ključa tudi drugače pripravljeni, kakor po tako dolgem popolnem umiku botanike s seznama množičnih zanimanj. (Ponatis bi tudi najlepše počastil jubilej

dem v Alpah? Katero drevo je to? Kateri hrošč je to? Srednjeevropske gobe; Naši polji in školjke; Naše trave; Kaj najdemo na obali? Kateri plevel je to? Katera zvezda je to? Bodeči hobby (kakete); Katera kamenina je to? Kateri pes je to? itd.

Pri Slovencih pa se ni moč poučiti o vseh živalih, rastlinah in kamnih, ki se ti ujamajo v oko od planin do morja. Doslej izišle tovrstne knjižice so samorasle, zato zajemajo le ta ali oni del obširnega bogastva naše narave. Ko so razprodane, nihče ne skrbi za pravočasne ponatise ali dopolnitve in izboljšave. Petnajst let npr. nimamo niti ključa za določanje cvetnic in praprotnic in vendar bi ponovni natis bil že kdaj spet ponovno razprodan, pouk botanike v vseh letih letih čisto drugačen, odnos naših ljudi do rastlin in cvetja tudi čisto drugačen, oni sami pa na prihod novega ključa tudi drugače pripravljeni, kakor po tako dolgem popolnem umiku botanike s seznama množičnih zanimanj. (Ponatis bi tudi najlepše počastil jubilej

Osnova za uspešnost vzgojnega dela v vzgojnovarstvenem zavodu

Biti vzgojiteljica ni lahek poklic. Vedno, kadar v kolektiv sprejemamo novo vzgojiteljico, hočemo za njeno zunanostjo, za njenim nastopom in splošnimi podatki skorajda neoporečno hitro ugotoviti, ali je to deklet takšno, da bo moglo osrečiti skupino otrok, ki jih ji bomo zaupali. Vem — to je velika zahteva! Ali se naša nova vzgojiteljica zaveda te odgovornosti? V razgovoru brskam po motivih, ki so jo pripeljali v naš krog. Pomislím na to, da smo se včasih v svojih pričakovanjih že zmotili, ker smo si vsak po svoje razlagali širino in globino vzgojnega dela. Predvsem, si ne želím več takih pomotí!

Starši so nam zaupali 140 otrok. Vsak izmed njih naj bi bil naša velika skrb in to tudi je. Pa ne samo skrb, oni so naše vsakdanje veselje, so tisto, kar dela naše delo vredno in vsak dan sproti doživljamo potrditev ko rističnosti in nujnosti našega poklica. Domena naše delovne skupnosti je, da bo naš vrtec otrokom drugi dom. Tak dom, kjer je zahteva po varnosti in toplini naravna in samoumevna.

Saj tako mora biti! Sicer bi razočarali tisto mamó, ki nam je po mesecu dni zaupala, da si je, preden nam je izročila svojega otroka, nekajkrat neopazno ogledala delo in ravnanje vzgojiteljice, da se je prepričala, v katere roke daje svojega malčka.

Ali pa: če bi bilo drugače, se Tinček ne bi pritožil svojemú očku, da ga tovarišica nima več tako rada. To sicer ni bila pismena pritožba, a v kolektivu smo jo obravnavali resno, čeravno jo je po očku vložil triletni državlján. Očka je ravnal pametno. Pogovoril se je z vzgojiteljico. Vzgojiteljica je razmišljala o pripombi, nato pa prišla k meni.

»Res je«, je rekla. »Tinček se je upravičeno pritožil. V skupino sem dobila naenkrat nekaj novincev, ki me vso tako obremenijo, da mi za ostale otroke, ki so že bolj samostojni, ostane le malo časa.« Takoj je dodala: »Potrudila se bom, da ga bom pogosteje pobožala in stisnila k sebi vsaj takrat, ko ga bom umivala, česala, mu zavezovala svinček. Pri spanju bom pogosteje stopila k njegovemu ležalniku.«

Da, to je otrokova pravica: vzgojiteljica jo priznava in upoštevá. Lepo je, da se nauči otrok v vrtcu marsičesa koristnega, da ga tudi otroška skupnost pozitivno oblikuje, ampak bistveno je, da ga ima vzgojiteljica rada in da otrok to čuti.

Osem ur in več, ki jih preživi otrok v vrtcu, je predolgih, da

bi si mogli to prepotrebno vez med vzgojiteljico in otrokom odmisli. Predšolski, pa tudi še mlajši šolski otrok imata vsak dan toliko svojih drobnih želja, potreb, skrivnosti, težav in zadržev, da mora zatrdno biti v odsojnosti staršev nekdo, s katerim te svoje zadeve skupno rešuje.

Vseh teh drobnih stvari ni zaslediti v pismenih pripravah vzgojiteljice, pa naj so te še tako skrbne in dognane. To je čustvo, ki ga ni mogoče planirati. Biti mora vedno prisotno. To je vzdušje domačnosti, ki ga ustvarjajo vsi, ki delajo v vrtcu. Ko smo to dosegli, smo si zagotovili solidno osnovo in izhodišče za uspešno vzgojno delo.

Anica List,
vzgojno-varstveni zavod
Trnovo

Pablo Picasso — Deklica s punčko, 1952

85 let Pabla Picassa

Pablu Picassu je petinosemdeset let. Njegov rojstni dan so ljubitelji umetnosti počastili tako, da so v Parizu odprli največjo razstavo njegovih slikarskih, grafičnih, kiparskih in keramičnih del. Bržčas ni med umetniki XX. stoletja slikarja, ki bi s svojimi deli izžval tako nasprotujoče si komentarje, dasiravno se je v več kot šestih desetletjih Picassovega ustvarjanja izkristaliziralo povsem strokovno mnenje o veličini mnogobrazne umetniške ustvarjal-

nosti Picassa. Neverjetno obsejna je bibliografija o delih Picassa, o posameznih obdobjih, o področjih njegove likovne ustvarjalnosti, tudi spomini nanj so kaj pogosti. Picasso gotovo ni umetnik, ki bi ga mogli vrednotiti po tradicionalnih merilih. Od gledalca zahteva mnogo več kot zgolj optično enačenje s predmetnim in pojavnim svetom, gledalec mora intelektualno slediti dialektiki slikarjevega prevrednotenja predmeta in pojavov, da bi tako podal nove izrazne možnosti.

Šolska psihološka služba

(Nadaljevanje s 3. strani)

sredna pomoč tudi v urejanju odnosov v družinah in delavnicah.

V vsem šolskem letu je bilo psihološko obravnavanih nad 30 izjemno težavnih učencev, katerih problemi so terjali dolgotrajno in intenzivno sodelovanje ter pomoč učiteljev in psihologa ter ostalih vzgojiteljev.

Izpopolnjena je bila psihološka dokumentacija, zlasti kar zadeva prikazovanje in interpretacijo testnih rezultatov grupnega pristopa učiteljskemu zboru.

Omembe vredno je dejstvo, da večina staršev težavnih učencev in tudi podjetji, kjer se le-ti učijo, uspešno sodelujejo s psihološko službo CSS, upoštevajo nasvete in sugestije le-te ter cenijo in želijo strokovno pomoč, čeprav sodelovanje s starši običajno zahteva mnogo časa za dokazovanje in prepričevanje, da se jih preorientira v motrenju in ocenjevanju težav lastnega otroka.

Prav tako se je sodelovanje s specializiranimi zunanji ustanovami in psihološko službo CSS poglabilo in obogatilo, zlasti s poklicno svetovalnico, z vzgojno svetovalnico ter zavodi za socialno delo — in to ne samo v smeri iskanja pomoči psihologa CSS v teh institucijah, temveč so slednje tudi same obračale na to psihološko službo za pomoč tistim učencem, ki so bili že proučevani pri njih ali so iz njihovega območja.

V zadnjem šolskem letu sem sodelovala v sekciji šolskih psihologov zlasti pri izpopolnitvi okvirnega programa dela psihologa na šolah I. in II. stopnje. V izdelavi letnega programa dela psihološke službe v šolskem letu 1965/66 sem se v veliki meri oprla prav na ta okvirni program, upoštevajoč specifičnosti Centra in njegove potrebe.

Izdelan krajši elaborat v zvezi s sprejemom in učnimi uspehi ab-

solventov posebnih osnovnih šol na nekatere vajejske šole Centra (oblačilni, frizerski) predstavlja študijski prispevek k reševanju tovrstne problematike na CSS, katerega pa se iz določenih razlogov do sedaj še ni upoštevalo.

Na željo vodstva CSS sem izdelala tudi pripombe k določenim členom novega statuta CSS, v katerih naj bi bila psihološka služba smiselno vključena. Akceptirane so bile v marcu 1966, s čimer je bila psihološka služba uzakonjena v enem najvažnejših samoupravnih aktov Centra.

Tik ob zaključku zadnjega šolskega leta so bili na željo predavateljskega zbora poklicne frizerske šole izvedeni psihološki preizkusi novincev za I. razred te šole, medtem pa je tako sodelovanje poklicna oblačilna šola zavrnila.

Sprejem v I. razred poklicne frizerske šole je bil opravljen na osnovi dobro pripravljenih in izvršenih praktičnih preizkusov na šoli ter doseženih rezultatov, tj. ugotovljenih sposobnosti učencev.

6. Na kakšne težave ste naleteli pri uresničevanju delovnih nalogov?

V prvem delu leta na CSS sem se, kljub iskanju polni pravo problematiko in naloge, spoprijemala predvsem s pojmovanji nekaterih učiteljev in celo vodstva CSS o smiselnosti obstoja te službe na vajejskih šolah Centra. Takšno dokazovanje ob že določenih delovnih uspehih je bilo težavno, tembolj, ker so počasi začeli pritegovati tem nazorom tudi nekateri tisti učitelji, ki so sicer nadvse uspešno sodelovali s psihološko službo in jo podpirali v njenih začetnih korakih.

Zaviranje in onemogočanje psihološke službe je našlo svoj odraz v izvedbi prvega referenduma junija 1965 in še bolj v razlogih

vodstva CSS. Vseskozi je lebdelo v zraku, ali bo psihološka služba obstajala ali ne, in v takih pogojih je izvrševanje zahtevnih strokovnih nalog brez dvoma zelo oteženo.

Največji odpor do psihologa so pokazali, posebno v drugem letu, nekateri učitelji oblačilne šole in raznih strok, skupaj z vodstvom. Osebo sem namreč podprla prizadevanja skupine predavateljev za izboljšanje organizacijskega dela centra, stimulacije in kadrovske politike. Ko je delovna skupnost razpravljala o tem, ali naj se izvede ponovno referendum za nekatere delovne mesta, med njimi tudi za psihologa, so vodstvo in nekateri predstavniki samoupravnih organov navajali podobne razloge za ukinitev psihološke službe kot pred letom dni, s podutarkom na dejstvo, da medobčinski sklad nima posebnih sredstev za to službo ter da gre za vzdrževanje te strokovne službe v breme vsega kolektiva. Z drugim referendumom 16. VI 1966 je bila psihološka služba ukinjena, in sicer kljub njeni redni vzpostavitvi, kljub temu, da jo vključuje statut CSS, kljub izkazani potrebi po tem delu na CSS pri tolikem številu učencev in mladine v enem trimesečju, kljub že doseženim delovnim rezultatom in kljub priporočilu Psihološkega društva Slovenije ter drugih strokovnih organov izven Centra.

Iz vsega tega je razvidno, da so težave, s katerimi se borim kot psiholog Centra, predvsem subjektivne narave in zato mogoče še večje ter težje premagljive.

Navzlic nedoločenemu statusu obstoja psihološke službe je sodelovanje s predavateljskim zborom in predstojniki avtomehanske, avto-elektro, elektro in frizerske šole ter psihologom tudi v tekočem šolskem letu uspešno in

intenzivno. Tako so bili v I. trimesečju tega šolskega leta psihološko pregledani vsi učenci prvih razredov avtomehanske, avtoelektro in elektro vajejske šole (šest razredov ali okrog 180 učencev) s testi sposobnosti DAT ter je bil proces dela izveden do kraja (tehnična oprema rezultatov, posredovanje in interpretacija testnih rezultatov učiteljskemu zboru, razrednikom, predstojnikom in vsem učencem ter individualno delo z najtežavnejšimi učenci, njihovimi starši, podjetji in konkretno ukrepanje).

Torej učiteljski zbor večjega števila strokovnih šol Centra kljub obstojici situaciji dobro sodeluje s psihologom ter z velikim razumevanjem akceptira strokovne izsledke pri težavnih učencih ter se aktivno vključuje v skupno reševanje težavnih pojavljajočih se problemov.

7. Kako je z ustrezno literaturo, ki bi vam bila v pomoč?

Sodobna psihološka literatura predvsem obravnava posamezna področja aplikativne psihološke znanosti, tako klinično, industrijsko, socialno, mladinsko (vzgojno) in druge panoge psihologije. Psiholog, ki dela na osnovni ali strokovni šoli, mora biti nujno seznanjen s sodobnimi dosežki na večjih področjih, ker mora pojavljajoče se probleme obravnavati in reševati z različnih vidikov in teoretično dognano.

V splošnem je pri nas Slovincih občutiti pomanjkanje ustrezne strokovne literature, več pa je le-te v jugoslovanskem merilu. Smatram, da gre torej za pomanjkanje posredovanja lastnih izkušenj na psihološkem področju, vključno s teoretično osvetlitvijo, kar pa je do neke mere razumljivo, ker je ta veda pri nas še mlada, saj se je psihološka znanost začela pri nas v praksi uveljavljati šele nekako po letu 1950.

8. Odnos družbe do te strokovne službe (moralna in materialna stimulacija)?

V splošnem lahko ugotovljamo, da se aplikativna psihologija močno uveljavlja, npr. v Sloveniji v industriji, v poklicnem svetovanju, v zdravstvenih ustanovah, šolah ter v raznih organih občinskih skupščin (vzgojne posvetovalnice, zavodi za socialno delo). Se pred dvema letoma je Sekcija šolskih psihologov vključevala le 6 psihologov, danes pa jih je že 15, čeprav pretežno iz Ljubljane. Ta strokovna sekcija pri Društvu psihologov Slovenije siskupaj s Pedagoškim društvom in Društvom socialnih delavcev, prav v tem času prizadeva, da se te posebne strokovne službe uveljavijo v zakonu o šolah II. stopnje, kar naj bi veljalo tudi za šole I. stopnje. Torej lahko trdimo, da družba v najširšem smislu podpira uvajanje psihološke službe tudi na šole, saj zagotavlja njeno akceptiranje v družbenem in gospodarskem življenju uveljavitev strokovnega in s tem humanega reševanja najrazličnejših problemov, ki človeka neposredno zadevajo.

Zato ni slučaj, da so se tudi v konkretnem primeru, ali naj se ukine ali ne psihološka služba Centra strokovnih šol, angažirali in zavzeli za obstoj te službe razni družbeni organi izven Centra, kot so Zavod za šolstvo SRS, Zavod za prosvetno-pedagoško službo Ljubljana I, Psihološko društvo Slovenije, Skupščina občine Ljubljana-Bežigrad, Občinski sindikatni svet in Občinski komite Zveze komunistov Ljubljana-Bežigrad ter tudi širša javnost. Posebna komisija občinske skupščine Ljubljana-Bežigrad, ki je raziskovala razne kadrovske probleme na CSS, je vsestransko podprla psihološko službo Centra tudi zato, ker je to prva strokovna šola, ki je uvedla psihološko službo in leta torej v metodološkem pogledu mnogo pomeni za uvedbo te strokovne službe v ostale strokovne šole v Sloveniji.

Samoupravni organi ter vodstvo CSS in medobčinski sklad, ki financira med ostalimi tudi naš

zavod, pa so zavzeli nasprotno stališče.

Pri tem se postavlja vprašanje, ali lahko neka nestrokovna skupina ljudi odloča o strokovnem delu? Po samoupravnem načelu ima kolektiv do tega vso pravico, gotovo pa pod pogojem, da samoupravni organi in vodstvo temeljito, objektivno in netendenciozno informirajo vse člane kolektiva o strokovnem delu npr. psihološke službe. Od samoupravnih organov in vodstva se upravičeno pričakuje, da vodijo perspektivno in odgovorno politiko. Sicer je lahko dokaj neupravičeno nek strokovnjak potisnjen ob zid, ker gre tu za ocenjevanje specifično strokovnega dela, katerega vsi ljudje ne poznajo, niti ga ne morejo poznati.

Ali bomo res čakali, da sami pridemo do spoznanj o potrebnosti te strokovne pomoči mlademu človeku, ali ne bi raje izkoristili bogatih izkušenj Vzhoda in Zahoda tudi na tem področju?

Ali niso prizadevanja za uvajanje strokovnosti v delu v najširšem družbenem in gospodarskem življenju tudi zahteve reforme?

Delo učitelja je na šolah, kjer delajo psihologi, brez dvoma obogateno, vendar precej zahtevnejše. Seveda pa akceptiranje strokovne zahtevnega dela ni sprejemljivo za ozko orientirane in v svoje delo zaprte ljudi.

Strokovno pomoč psihologa in sodelovanje z njim so sprejeli na Centru strokovnih šol vsi tisti učitelji, ki so kaj kmalu sami uvideli koristnost tega dela in ki jih je v to do neke mere silila eksaktnejša in zahtevnejša vsebina lastnega dela oziroma stroka.

Kriterij za ali proti obstoju psihološke službe na CSS naj bi bila edino stvarna analiza rezultatov tega dela, ki je bilo opravljeno do sedaj. Temu pa so samoupravni organi in vodstvo CSS izognili, kar prav gotovo ni v skladu s temeljnimi principi samoupravljanja v naši socialistični družbi.

Iz grafične mape »Avtoportretik«

Osemletna STERLEKAR TANISA je na temo avtoportret upodobila skoraj celo figuro. Da bi o sebi povedala čim več, je narisala, kako plete nogavico. Narisala se je na pamet s peresom direktno na linolej in potem začela rezati. S kombinacijo črtnega in ploskovnega rezanja je dosegla precejšno plastičnost in slikovitost. Ko je pri izrezovanju belih ploskev pustila vmes še črne lise, se ji je posrečilo v zgolj črno beli linorezni tehniki doseči nekakšno

vmesne tone. Z rahlimi zareznimi na licih je želela poudariti barvo svojih lic, s tistimi na nosu pa plastičnost nosa.

Podoba je posebno lepo kombinirana. Pokončni, pretežno temni oči figure je v težnji po ravno svetlejši ploskev. Križast vzorec njenega pletenja se enovito povezuje s križasto teksturo ozadja. — Proporcije na figuri so tipične za risbe otrok te starosti: glava zelo velika in primerljivi z ročicami. T. S.

PREŠERNOV KOLEDAR 1967 TER KNJIGE

Obetavna bera letošnjega programa rednih knjig Prešernove družbe — z dodatnimi knjigami — zahteva, da vsaj informativno pomudimo pri pravkar izšlih noviteta. Zanimajo bi bilo vedeti, kako se giblje iz leta v leto število naročnikov redne zbirke Prešernove družbe, čeprav ne kaže dvomiti, da je Prešernova družba z vsakoletnim rednim knjižnim in koledarskim programom tista, ki daleč prednjači pred drugimi tovrstnimi prizadevanji.

»Prešernov koledar 1967« ima enak format kot knjige, vendar je letos vsebinsko znova tak, kot ga bralci pričakujejo, oziroma, kot ga je ustalila že preizkušena, tradicionalna praksa. Poleg smotno urejenega koledarskega dela bodo bralci zadovoljni s pogosto iskanimi informacijami najrazličnejših vrst, pa tudi drugi kraji prispevajo poučne narave so odbrani tako, da žele nevljudno posredovati bralcu neke preproste ugotovitve, vsakodnevne resnice in praktične napotke. Glede na krog bralcev in na namen, ki ga ima Prešernova družba, lahko rečemo, da je letošnji koledar dosti boljše od prejšnjih.

Leposlovni del letošnjega programa ponuja dve povesti — Smljana Rozman »Poletje« in Antona Pavloviča Čehova »Dvoboj« — kot dodatna knjiga pa so izšle še Trdinove »Bajke in povesti o Gorjancih«. Smljan Rozman si je že utrdil mesto sodobnega pripovednika, zato je prav, da je tudi Prešernova družba postregla svojim naročnikom z noviteto, ki pa je spisana bolj poljudno kot nekatera prejšnja dela. O Rozmanovem »Poletju« bi kazalo spregovoriti obilnejše kasneje. Vidmarjev prevod povesti Čehova »Dvoboj« zagotavlja delo enega svetovnih klasikov, ki tu dandanes, ob močnem toku sodobnih pojavov v literarnih razlikah, ne izgublja barvitosti in vsebinske plodnosti, žahnje vere v človeka. Seveda pa se znova ponuja vprašanje, zakaj v knjižnem programu rednih zbirk tako izrazito pogosto, že redno, dobivamo prevode iz rusko-sovjetske književnosti, medtem ko iz drugih literatur še sploh ni bilo prevedenih nobenih lepovslovij del. Zdi se, da bi Prešernova družba vendarle morala zasledovati težnjo, da ohrani po eno tuje lepovslovno delo, da pa vsako leto okreduje kakovostno, progresivno usmerjeno delo iz najrazličnejših predelov sveta, prevode raznih narodov. Zakaj ne bi dobili pripovedi iz češčine.

poljsčine, bolgarščine, španščine, novogriščine ipd.

Ob Trdinovih »Bajkah in povestih o Gorjancih« — dodatni knjigi je napisal lepo spremeno besedo M. Ravbar se ponuja misel, da bi lahko PD uvedla prakso, da poleg sodobnega domačega pisatelja posreduje zbirka tudi po eno delo domačih klasikov. »Otroci zemlje in morja« Vere in Aleša Beblerja je knjiga, ki prikopno in stvarno odkriva bogat in raznolik svet Indonezije. Zanimljivo in živo pisanje odkriva bralcem neznane zemlje in ljudi, ob tem pa mnoge slike dopolnjuje besedilo.

Poljudnopoljudno knjigo »Tudi zvečer Kušaver v okrajanih obliki po tujih virih. Beseda gre o celinskih in pomorskih poteh, o odkritju novih dežel in celin, o človekovem spoznavanju Zemlje. Seveda bo tako zanimivo poučno branje pritegnilo tako stare kot mlade.

Eno najboljših del letošnje zbirke pa je brez dvoma »Slovenska umetnost« Emilijana Čehova. Načrtno posredovanje domačih umetnosti v programu Prešernove družbe je vezano

na večletni program in prav to zamisel velja posebej poudariti in pohvaliti. Tako pride do polne veljave težnja, da bi slovenske umetnosti spoznavali najširši krog bralcev. Ob knjižnih napovedih o slovenski likovni umetnosti ni prav nič odveč Čehova »Slovenska umetnost«, nasprotno, glede na ožji umetnostni usmerjen krog odjemalcev »Ars Sloveniae« je taka ljudska knjiga prepotrebna. Čehova »Slovenska umetnost« sega od začetkov do impresionistov. Avtor je z zavzetostjo in ljubljeno podaril razvoj slovenske umetnosti, težje, za tem, da ostane kar se da dojemljiv in nazoren. Tudi o tej knjigi bi veljalo zapisati obilnejše poročilo. Edini ugovor ob tej imenitni knjigi: slikovnega gradiva je žal še vedno premalo, čeprav ga poleg dvobarvnega slikovnega tiska dopolnjuje tudi uspele barvne reprodukcije.

O letošnjem programu Prešernove družbe je treba reči, da je v primerjavi s serijo preteklih let eden najkakovostnejših. Tudi šolniki bodo med letošnjimi knjigami našli mnogo za šolo uporabnega gradiva.

Nemoč ali odgovornost?... (K sestavku Dejstva in razmišljanja o mladini našega časa)

Kako je s slovnisko abecedo v šolah?

Maturant me je prosil, da bi preveril njegovo slovnisko znanje, preden bo v temni obleki stopil pred komisijo.

Bolj kot gola reprodukcija slovniskih pravil me je zanimalo funkcionalno presojanje jezikovnih pojavov, zato do stavčne in besedne analize sploh nisva prišla. Na vprašanja kot na primer: čemu je treba znati slovnico, kaj sodi v oblikoslovje, koliko besed utegne imeti naš jezik, katere nove besede opažamo v zadnjih letih, katera besedna vrsta je v slovenščini številčno najkrepkejša, kateri so znani slovenski jezikoslovci, vsaj živeči ozir. kdo so avtorji srednješolske slovnice, koliko utegne biti slovenskih zemljepisnih ali stvarnih imen itd., sem dobil malo odgovorov in kolikor jih je bilo, so bili le nezanesljiva uganjanja. Opravičeval se je, da se tega v šoli pač — niso učili, in to sem mu tudi verjel.

Če hočemo razpravljati o slovniskem pouku, moramo začeti z osnovno šolo, v kateri je »slovnica« — lahko preveč ali premalo, prepozno ali preprezo, preveč učenega ali pa v pravi meri, zvezi in obliki. Najslabše je pač tedaj, ako je slovniski pouk bolj ali manj izolirana jezikovna panoga, to je brez organske zveze z vsemi drugimi vejami jezikovnega pouka in se tedaj goji »slovnica« zaradi slovnice, namesto da bi postala »slovnisko« razpravljanje potreben podaljšek jezikovne vzgoje in izobrazbe ali pa eno izmed hvaležnih sredstev za uspešnejši razvoj govora ali pisanja ob podpori drugih jezikovnih panog slovenščine. Le v taki zvezi ozir. povezavi pridejo učenci do spoznanja, da je znanje iz slovnice potrebno in vsakomur koristno, sicer bi vsakdo govoril in pisal po svoje. Ob tem dejstvu ne mislim trditi, da v obvezni šoli nisem videl že prav lepih in didaktično užitnih slovniskih ur, ko so imeli kritični realisti in prepubertetni ti ure enako radi kot zgodovinsko ali zemljepisno potovanje po ožji in širši domovini, učenci so se razživeli in domiselno sodelovali po svoji pame-

ti. Dejstvo pa je, da takih ur s pravimi dožitvi ne zna vsakdo ustvariti in da je prav zato mnogim otrokom pa celo dijakom slovnica dokaj puša in dolgočasna stvar, ako tebe pouk vse leto samo po suhi črki učbenika za slovnico.

Ne morem se otresti vtisa, da se naš šolski slovniski pouk zgleduje vse preveč po uradnih slovnica za — odrasle ljudi, v šolskih klopih pa sede otroci robinzonadne dobe in pred pragom pubertete. Bolj ali manj strogi slovniski sistem stvarne najdemo še v zvezkih učencev, ki obiskujejo 3. ali 4. razred osnovne šole, da ne omenjam strokovnega izrazoslovja (pojmi!) v zvezi s samostalniki že v 2. razredu. Vse pregodaj nastopajo tudi pravila, definicije, zakonitosti, ki so za otrokovo rabo na tej stopnji razvoja brez pravega pomena. Vprašujem se, ali je res treba sklepni del skoro vsake slovnice ure končati z določenimi abstrakcijami (pravila, zakonitosti), ki naj v bodoče obvarujejo učence napak in nepravilnosti, pa tega le ne dosežejo. Iz zgodovine vemo, da so naši predniki prišli do norm, zakonitosti šele po dolgi izkušnjeni dobi, v šolah pa je ta pot močno skrajšana, ker tako mora biti. Ni pa mogoče doseči, da bi neko pravilo po 3 ali 4 primerih razlage, ki je privredila učence le do prve blede zasnov ali predstave, že takoj po sklepu učne ure učinkovalo na učence. Z naglo lahko samo zmedemo otroške glave in jim priskutimo najodgovornejši del pouka slovenščine, to je prva dejstva iz teorije o ustroju našega jezika.

Kaj nam še odkrivajo zvezki starejših učencev, ko se trudimo analizirati dosežene jezikovno-slovniske vednosti in spretnosti? Odkrili smo primere, da je učni proces v eni učni uri obsegal bistvo in razlike med tvornim, trpinim in srednjim načinom izražanja, učenec pa ni znal naštet besednih vrst, ni ločil deležnikov in podobno. Morda pa je bil prav ta učenec — izjema! Brzjavni stil razlage slovniske stvarne pač ne more biti učinkovit, in to še tem manj, če ni ustreznih temeljev za nove stvarine v učenčevi zavesti.

Ponekod »oblegajo« nekateri učitelji na primer glagol iz vseh vidikov slovnice, kar je treba in česar ne, pa kljub temu je mnogo učencem glagol »sem poselal« po glagolskem vidu — dovršnik, ker je pač vmes pretekli čas. Pa besedna in stavčna analiza! Nekaterikom je to pravi jezikovni »konjček« od 3. razreda dalje, ki naj pokaže rezultate ali vrh jezikovne vzgoje in izobrazbe. Tvegam trditve, da je tudi tako znanje bolj navidezno kot stvarno, mehanično v zvezi s standardnim vprašanjem in da bistveno ne prinaša dovolj h kulturi govora in pisanja, manj kot se misli. Pogosto so pri starejših učencih zamenjave med besednimi vrstami in stavčnimi členi, bistveno ene ali druge kategorije malokoli pravilno pojmuje. Sicer pa nekaj prijetnih izjem še ne dela pravila! Priporočljivo bi bilo preveriti na reprezentativnem vzorcu otrok, koliko osmošolcev zna na primer pravilno naštet besedne vrste, določiti predloge, ki terjajo 4. ali 5. sklon, ali koliko je moških zaimkov in podobno, kar so nekdaj starejše generacije naučile do smrti, čeprav tedanja šola tudi ni bila brez hib. Nekaj slovniske poštevanje ne bi škodilo, čeprav smo načelno proti naraslemu verbalizmu v vseh šolah.

Ali je v srednjih šolah kaj bolje? Preveč je literature in premalo jezika, premalo kulture govora in pisanja, kar že dolgo ugotavljamo, toda stanje se ne spremeni. Če mladostnik ne ve, katera so vodilna poglavja v slovnici,

CANKARJEVA ZALOŽBA

je pravkar izdala dve knjigi, ki ju prosvetni delavci morajo poznati

ERNEST FISCHER:

Problemi mlade generacije

Knjiga, ki nam bo odprla pogled v svet in probleme mladih. — Kart. 18,50 N-din.

BELA BALÁZS:

Filmska kultura

To knjigo mora prebrati vsak, ki se zanima za film, zlasti še profesorji, ki seznajajo mladino s filmsko estetiko in kulturo. — Pl. 28,00 N-din.

Knjigi dobite v vseh knjigarnah ali pa ju naročite na naslov

CANKARJEVA ZALOŽBA

LJUBLJANA, Kopitarjeva 2/II

tudi ne more ob popravni slovenske naloge sam določiti, ali je ta ali ona napaka v sporu s sintakso, oblikoslovno, pravopisno, stilistično, stvarno, da bi jih s slovenico in ki sam pravilno pospravil, saj pravopisa še morda ni imel nikoli pred seboj, čeprav hodi že 11 let v šolo. Trditve, ki sem jo nedavno bral v Prosvetnem delavcu, da za strokovno šolo po avtorjevem mnenju zadostuje pridobljena splošna izobrazba iz osnovne šole, se mi zdi za bodočega proizvajalca, samoupravljalca in inteligenta milo rečeno — nesprejemljiva. Ako osnovnošolskega fonda znanja iz slovenščine v srednji šoli dalje pošteno ne razvijemo, temveč se omejujemo v glavnem na literaturo, potem izhlapi še tisto, kar so učenci prinesli s seboj iz let šolske obveznosti. Njihov govor in pisanje ne bo napredovalo, čeprav ne tajimo vplivov branja leposlovnih del na mladega človeka, ki se še zanima za take knjige.

Menimo, da je treba čimprej urediti in zboljšati jezikovno-slovniski pouk v naših šolah, rešiti ga jalovega verbalizma in formalizma ter z življenjsko in funkcionalno presojo slovnice in drugih panog pouka doseči večjo kulturo govora in pisanja pri mladih ljudeh. Poiskati je treba tak didaktični sistem v tem delu, ki bo nekoliko drugačen od sistema normativne slovnice za odrasle in bo upošteval potrebe in zmogljivosti otrok na vsaki njihovi razvojni stopnji.

Poleg slovnice in vadnic pa pravopisa bi dal zlasti v srednji šoli prednost J. Gradišnikovi SLOVENŠČINI ZA SLOVENCE, ki bi se dala primerno prilagoditi potrebam dijakov na drugi stopnji šolanja, saj ne gre samo za slovnico, temveč bolj za kulturo ustnega in pismenega izražanja, skratka za čimbolj pristno doživljanje jezikovnih vsebin, oblik in posebnosti v našem jeziku.

ALBERT ZERJAV

NOVE KNJIGE

Bela Balázs — »Filmska kultura«. Slednjič smo dobili že dolgo napovedano knjigo madžarskega marksističnega filmskega teoretika Béle Baláza. »Filmska kultura«. To delo, ki so ga po svetu dosti prevajali, je sedaj natisnila Cankarjeva založba, za prevod pa je poskrbel France Brenk. K obema tujima deloma s področja filmske kulture — Sedmoula »Zgodovina filma« in Martinov »Filmski jezik« — je Balázsova »Filmska kultura« pomembno dopolnilo, ki ne govori o ozko filmski problematiki, marveč mu je zelo važna prisotnost gledalcev, oziroma njihova kultura na področju sedme umetnosti. Medsebojna relacija film-gledalec je za Baláza tudi izhodiščna točka razmišljanja in izvajanja, zavedajoč se izredne vplivnosti filma. Morda je nekoliko ozko pojmovanje, da je »duhovno zdravje ljudstva odvisno od tega, do kakšne mere ga bomo filmsko izobrazili« (tu so še druge umetnosti in druge vede), vendar izhajajo Balázsove misli iz globokega poznavanja filmske umetnosti in učinkovitosti dobrih in slabih filmov, predvsem pa je zaskrbljen, ker »kljub temu pa se še ne zavedamo svoje neodgovorne in nevarne nezobraznosti«. Zato je zahteva po ustvarjalni filmski izobrazbi argumentirana, z zaskrbljenostjo pa ugotavlja, da v prenehanju državnih in dovolj razumevanja za te stvari in za sistematično poučevanje in proučevanje filma.

Ko Balázs govori o razvoju filma, nima namena kot Sadoul enklonično nanizati nor, pri »razgodovini« filma — množice filmov in režiserjev, marveč se vselej odloči za odbran primer, kjer lahko razvije zapažanja in ugotovitve, vedoč, da tudi ljubiteljem filma premnoži filmi niso dostopni. Bolj pomembno je avtorju, da izlušči izrazne posebnosti filma, vse tisto, kar ga razlikuje od gledališča, hoteč tako predočiti izrazila filma kot sestavine estetskega in idejnega učinka. Bržčas današnji bralec občuti Balázsovo anekdotično vnašanje kot odvlečen dodatek, res na je tudi, da je Balázs na ta način hotel novejše izvajanja in ilustrirati tiste premike v doživljanju filma.

ki so se mu zdeli zelo važni in jih današnji gledalec sprejme kot samoumevne. Specifična filmskih izrazil je gotovo tista, ki pripomore k mnogo večji identifikaciji oseb, kot je to možno pri gledališču ali drugod. Ko Balázs govori o filozofiji nove umetnosti, je tu premalo obširen, razumljivo odklonilen do estetske »večnih zakonov«, toda nekih sintetičnih zaključkov ne daje, čeprav bi pričakovali, da bo razvilno in temu primerno obširno podala svoja spoznanja. Posebno skrb je Béla Balázs posvetil filmskim planom, zornim kotom filma, montaži, posebnostim tehnične kamere in gibanju le-te. Ob širnejša izvajanja avtorja nudijo ilustrativne primere posameznih analiz, kjer z velikim poznavanjem in preprosto nazornostjo odkrivajo tudi tiste drobne izrazne posebnosti, ki morajo biti prisotne pri gledalcu, da sprejema celovito filmsko govorico. Če marsikje uči in navaja sprejemati posebnosti filmske govorice, je to avtorjevo za vestno delo, vedoč, da kakor nekoč, ko film ni bil priznan kot umetnost, tudi danes potrebujemo šolo sedme umetnosti. Ali z drugimi besedami: pri vsaki umetnosti, prav tako filmski je treba spoznati abecedo umetniškega izražanja, načine podajanja in smotre. Sele ko je zadostil takim osnovam filmskega izražanja, je spregovoril o problematiki filmskega sloga, o formalnem avantgardizmu, o barvnem in globinskem filmu ipd.

Zanimivo je Balázsovo doživetje zvočnega filma. V letih, ko se je nemil film izmotal iz otroške dobe in razvil vizualno potenco filmskega izražanja, je »kot katastrofa pri drla tehnična iznajdba zvočnega filma«. Tak pesimizem je bil ob začetkih zvočnega filma lasten tudi takim umetnikom, kot je Chaplin, saj so glasbeni filmi tistih let začelo zavrti slikovno izražanje in tovrstne možnosti. Seveda se s tehničnimi možnostmi zvočnih »efektov«, ki so funkcionalno zraščeni z vizualnim dogajanjem, spremenili tudi Balázsove vrednote tehničnih pridobitev, kar je ob nadrobnejši analizi skrbno ilustriral kot soustvarjalno možnost ob gibljivi sliki. Ta dramatični prelom med nemim in zvočnim filmom današnjemu obiskovalcu kina ni prezentan, zato je dobrodošlo obilnejše razmišljanje o tem, kar dobi v Balázsevi razlagi končno spoznanje: »Zvočni film namreč ni organski razvoj nemega filma, temveč drugačna umetniška vrsta.« Z možnostjo zvočnega filmskega zapisa se je pač razvila drugačna umetnost z drugačnimi zakonitostmi, z drugačnimi učinki. V prilogi najdemo poglavja iz knjige »Vidni človek« (1924) in iz knjige »Duh filma« (1930). Balázsove ideološke opombe kažejo skrb za zdrav filmski okus, borec se proti predsodkom, zlasti pa proti malomeščanski poplivelosti in komercializmu, zato se tudi tu ne brani ostrine v presojanju pitke tematike, ki gledalca brez dvoma zavaja.

Balázsova »Filmska kultura«, kot jo spoznavamo v slovenskem prevodu, spada nedvomno med klasična dela tovrstne literature. Kljub temu, da je dandanes možno kaj dopolniti ali tudi korigirati, nudi vsakomur, ki ga zanima film, obilje osnovnih pogledov in tehničnih spoznanj o sedmi umetnosti, vzpodbuja k razmišljanju in k aktivnemu odnosu do filmske problematike. Prevodu bi mogli očitati le to, da je po nepotrebnem rabljen nekajkrat je pomožni glagol, ko bi ustrežala, v duhu slovenščine, glagolska raba. Lepo spremeno besedo je napisal France Brenk. Za čedno knjižno opremo pa je poskrbel Matjaž Vipotnik.

Dejstva in razmišljanja o mladini našega časa

V svoji knjigi »Problemi mlade generacije« — Nemoč ali odgovornost? — je avstrijski avtor Ernst Fischer obdelal številne probleme mlade generacije v industrijsko zelo razvitih deželah kapitalističnega sveta.

Delo je razdeljeno na tri dele: — v prvem je podan profil generacij v časovnem razdobju od leta 1770 do leta 1945;

— drugi del vsebuje analizo povojne generacije z najrazličnejših aspektov;

— v zadnjem — tretjem — delu knjige pa je avtorjevo oko uprto v snovanje bodočih rodov. Ti bodo — po mnenju pisca — imeli samo eno alternativno možnost: ali uničenje starega sveta v atomskih zubljih tretje svetovne vojne, ali pa formiranje združene neblokove Evrope, dovolj močne, da bo s svojo veliko zgodovinsko dediščino lahko odločilno vplivala na nadaljnji razvoj sveta in človeštva.

Za pedagoge je brez dvoma najbolj zanimiv osrednji del knjige, ki nam pove, kako sodobna mladina vrednoti bistvene sestavine vsakodnevnega življenjskega toka tj. ljubezen, družino, delo, prosti čas in oblike razvedrila, kulturne vrednote itd.

Dasi avtorjevih ugotovitev ne moremo kar na slepo uporabiti pri presojanju sodobnih jugoslovanskih generacij, nam bo ta knjiga vseeno dragocen kazipot za boljše razumevanje mnogih pojavov, ki nas pri delu naše današnje mladine vznemirjajo in ki jim marsikaterikrat ne najdemo niti pravega vzroka niti prave rešitve, čeprav bi to bilo v korist nove podobe sveta, nezadržno porajajoče se na obzorju še nenapisane človeške zgodovine.

Knjigo, ki jo je iz nemščine prevedel Primož Simoniti, je pred kratkim izdala Cankarjeva založba v Ljubljani.

VIATOR

Svet osnovne šole
BORIS VINTER — ZREČE
razpisuje prosto delovno mesto
— predmetnega učitelja za slovenski jezik, srbohrvatski jezik (angleški jezik).
Pogoji: predmetni učitelj
Na razpolago samska soba.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.
Nastop službe takoj!

SMUČANJE V ŠOLI

Vse več je šol, ki organizirajo smučarske tečaje za svoje učence; iz leta v leto se večja številica smučarskih tečajev. In prav je tako. Prav bi bilo, da bi smučanje postalo nepogrešljiv del šolske telesne vzgoje. Vsak učenec bi se moral v toku obveznega šolanja spoznati vsaj z »osnovno šolo smučanja«. To smučanje pa ne sme postati samo sebi namen, temveč mora biti le sredstvo oblikovanja. Ne sme nam biti cilj samo oblika, temveč tudi vsebina in končni smoter.

Številne naloge, ki jih lanko rešuje smučanje v šoli, se ne morejo rešiti samo s piljenjem likov na večjem ali manjšem smučišču, morda celo ob žičnici, in z edinim smotrom: hitro vijuganje. S tem rešujemo pretežno gibalno-izobrazbene naloge. Tako smučanje je enostransko, ker mu gre zgolj za tehnično obvladovanje vožnje na idealnem smučišču. Priznajmo, da se vse preveč radi zadovoljimo s tem, da ure in ure, celo dneve in dneve pilimo določene like na istem smučišču. Res je, da na koncu tečaja dosežemo v pogledu tehnike še kar dober uspeh; če pa se tak smučar znajde na nepoznanem terenu in nespontanem snegu, morda celo z nahrbtnikom na ramenih, pa je skorajda nepokreten. Menim, da pouk smučanja ne sme biti le v tem, da bodo učenci popolnoma dognano izvajali posamezne like, da postanejo virtuozni na smučeh in bodoči tekmovalci. To je stvar smučarskih klubov. Gre nam za vsestranskega smučarja. Tudi pri igrah z žogo ne usmerjamo učencev samo v eno športno igro, temveč se že v obvezni šoli spoznajo z različnimi igrami. Tudi pri vajah na orodju in atletiki se učenci spoznajo bolj ali manj z vsemi orodji in vsemi disciplinami. Zato menim, da mladim smučarjem ne smemo usmerjati samo v smučanje na izglajenih stezah, z drugimi besedami, samo v alpsko tekmovalno smučanje. To je zapostavljanje vseh ostalih oblik dejavnosti na smučeh, zapostavljanje vrednot, ki jih nudijo tudi ostale oblike. V mislih imam skoke, hojo in tek na smučeh, predvsem pa izlete in pohode. Skokom včasih posvečamo še nekaj pozornosti, ker otroci radi skačejo in nas sami prisilijo k temu; popolnoma pa zanemarjamo hojo, tek in izlete na smučeh. S tem — če nič drugega — grobo kršimo načelo vsestranosti in praktične uporabnosti.

Mnogi strokovnjaki na področju telesne vzgoje menijo, da je vzgojni vpliv smučanja bolj vsestranski in po vsebini bogatejši pri izletnem in turnem smučanju kot pa pri spuščanju po steptanih stezi ob žičnici. Tako imenovano terensko smučanje ima tudi v predvojaški pripravi mladine znatno večjo vrednost od smučanja na steptanih livadah. Pri učencih moramo razvijati tudi smisel in ljubezen za izletno smučanje ter jih usposobiti za to, da se bodo poizneli sami podajati na zahtevnejše ture, morda celo v visoke gore. Ob tem ne moremo mimo tega, da z biološkega vidika visokogorsko turno smučanje zelo visoko vrednotimo. Ko že govorimo o turnem smučanju, ne smemo pozabiti na doživljanje, ki so tukaj pogosta in raznolika ter pridelanejo človeka na najbolj neposreden način, da začuti različne moralne, estetske in druge vrednote. Tako doživljanje postanejo nato motivi, da se človek še in še zateka k tej dejavnosti. Kdorkoli je le enkrat doživel lepoto visokogorske smučarske ture, se vedno rad vrača v objem gora. Lepota zimске prirode, veličastni vrhovi in neopredelne strmine brez trušča civilizacije, smuka po idealnem zrnovcu, po vsakem zavoju nov svet, nov pogled, nova doživljanja, vse to poplaja trud hoje navzgor. Neopazne so smučarske ture čez Pohorje, z Vršiča čez Sleme v Tamar ali s Sedmerih jezer čez Hribarce v Krno. Najbolj vneti za govorilnik visokogorskega turnega smučanja trdijo, da ta aktivnost skriva v sebi toliko čarov, kot jih letna turistika ne premore, niti elegantno spuščanje ob žičnicah.

Zal so danes redki tisti, ki se podajajo na smučarske ture v visoke gore. Tam srečamo večino mladinist in nekatere starejše smučarje, ki so se ukvarjali s tovrstno smučarjo že pred vojno. Mladine je zelo malo. Brez dvoma se pozna vpliv žičnic in sedežnic, ki so sicer za napredek smučar-

skega športa in rekreacije delovnega človeka neobhodno potrebne. Toda kje je tista mladina, ki poleti pridno hodi v planine, čeprav mora peš navkreber? Vse kaže na to, da mladina s tovrstno aktivnostjo ni seznanjena. Mladim ljudje ne vedo, da je smuka v gorah najlepša takrat, ko v dolini ob žičnicah že poganjajo zvončki in trobentice. In tu bi šola in smučarski učitelji lahko storili mnogo. S poukom smučanja je treba mlademu človeku približati zimsko naravo in ga navajati na to, da bo prijetno in koristno prebil svoj prosti čas tudi tam, kjer ni žičnic, kjer je narava še neokrnjena, čista, in zato tem lepša. Zato mora otrok s poukom smučanja dobiti določene izkušnje in informacije tudi o izletnem in morda na višji stopnji o turnem smučanju. Le tako mlademu človeku odpiramo najširše možnosti udeleževanja v zasneženi prirodi.

Ne mislim, da bomo zato učence vodili na visokogorske smučarske ture. Pogosto menjavanje smučišč na tečaju je že najbolj elementarna oblika izletov na smučeh. Ko otroci obvladajo osnovne prvine, bomo začeli s praviimi izleti. Ti so lahko enourni, poldnevni, celodnevni. Za organizacijo izletov na smučeh imamo dovolj možnosti na smučarskih tečajih, v okviru smučarske ali planinske sekcije v šolskem športnem društvu in slednjič so namenjeni temu tudi športni dnevi. Včasih slišim od učiteljev, ki uče smučanje na šolskih tečajih, da otroci raje vijugajo in skačejo ter zato nimajo smisla, da jih vodijo na izlete. Tako stališče je glede na naloge, ki naj jih rešuje smučanje v šoli, nesprejemljivo. Tudi pri drugih predmetih se otroci ne uče samo tistega, kar jim ugaja. Uče se pač tisto, kar je koristno in potrebno za njihov razvoj. Nič čudnega ni, če se otroci raje držijo najbližje zglajene steze, saj jih pogostokrat navajamo samo na to. V želji, da bi čimprej tehnično obvladali določene like, se nam zdi škoda časa, ki bi ga »izgubili« z izletom. Tudi učitelju je lažje organizirati vadbo na majhnem koščku steptanega snega in se hote ali nehoti izogibati neudobne hoje z varnostnimi vezmi. Deloma je kriv temu

tudi naš uradni učni načrt osnovne in nadaljevalne šole, ki niti na prvi niti na drugi stopnji ne predpisuje tovrstnih zahtev. Otroci ne bo težko navdušiti za krajši izlet. Potreben je le zgled in zanimiva pot. Če pa izlet kombiniramo še z orientacijskimi nalogami, bomo prepričani, da bodo otroci tudi to obliko smučanja vzljubili. Sam sem se spoprijel s tem problemom in marsikateri »zakrknjeni vijugar« mi je priznal, da so smučarski izleti tudi nekaj izrednega.

Silvo Kristan

DAVIDOVA KRAMLJANJA

Po obešenjakovih stopinjah

Eden izmed bogov me je udaril, in za klofuto sem mu neizmerno hvaležen, da sem se po končani reformirani srednji šoli in reformirani fakulteti zapisal poučevanju na reformirani osemletki. Tudi za njegov drugi udarec, ki sega na področje specializiranega poklicnega usmerjanja, mu ob vseh primernih praznikih izkazujem vso človeško privrženost. Prva leta poučevanja sem počel to bolj skrivaj, ker bi ne prišel rad ljudem, ki delajo za narodov blagor in procvit, v zobe zdaj so pa moja mistična nagnjenja v našem ljubem mestu že splošno znana in priznana. Človek pač potrebuje v svojem bornem življenju neko oporo in če je ne najde niti pri ljudeh hiti pri režimu, se mora opreti na tisto, kar mu še ostane.

Oprostite, nisem vam še povedal, kam me je božja previdnost konkretno usmerila. Dvignila je prst in določila: V teh suhih letih za prosveto in narodovo omiko boš učil materinščino.

Včasih se v svojih brezplodnih večernih razmišljanjih ustavim tudi ob tej odločitvi, doslej pa še nisem prišel do drugega zaključka, kot da je imel eden iz-

med bogov pri svojem usmerjanju konec koncev le neke sebične namene; zaželel si je imeti v svojem častnem bataljonu tudi slovenskega maritnika. Zgodovina bo pokazala, če ni zidal na trile temelje, ali z drugimi besedami, če ni podlegel zemeljskim šegam.

Pokoren božji odločitev, učim ljubi predmet že nekaj let. O uspešnosti ali neuspešnosti ne bi govoril. V tem času sem tolikokrat slišal, da je prosvetarjevo delo tako specifično in enkratno, da se njegova uspešnost itd. sploh ne da izmeriti. Jaz pa imam, hvala bogu, za svoje delo krepke dokaze, da je kvaliteto in uspešno. Ko včasih ob večerih tavam iz ene gostilne v drugo, me večkrat kak okajen gost povabi k točlini mizi in mi naroči dva deci mariborskega. Potem mi pove, da je bil nekoč moj učenec in da mi je zelo hvaležen, ker ga nisem preveč gajžlal, čeprav se ni nič učil. Potem mi še pove, da so imeli učenci mene najraje in jaz mu verjamem, saj vem za izrek, da je v vinu resnica.

V razredu sem delal in delam tako, kot vem in znam. Nekaj so me naučili v šoli, nekaj sem se sam naučil, nekaj pa me je strokovna literatura. Prva leta sem posvečal največ pozornosti novim metodam ter idejnosti pouka, na zadnjih seminarjih pa so me podučili, naj predvsem pazim na učni smoter, idejnost pa naj pustim lepo pri miru, ker je sporno to zadevo pretirano poudarjati. Ugotovil sem, da se je spornemu denarju, spornemu pravopisu, spornim revijam, spornim politikom, spornim televizijskim oddajam itd., pridružila nova spornost. Po tem spoznanju sem sklenil, da bom rešil pouk vse idejne navlake. Pri analizi sem opustil vse primere, ki bi bili kočljivi. Zavrgel sem stavke, kot so: Partizani so se borili za svobodo, in podobno ter analiziral raje: Oblaki se podijo po nebu, in slične. Učenci k temu niso ničesar rekli, sicer pa nam pri analizi tako ni šlo za vsebino, ampak in zgolj za stavčne člene.

Pred meseci pa me je naša dobra ravnateljica, grede od prve službe božje, nežno potrepjala po rami in mi po nekajčasnem pletenčenju kar naravnost povedala skrb v zvezi z mano. »Strokovni izpit boš moral letos stisniti,« je dejala, »sicer bomo morali prihodnje leto tvoje mesto razpisati.« Nekaj sem ji zamomljal v odgovor, nato sva se razšla. Po tej pripombi nisem imel več mirnega trenotka, dokler nisem nek večer sedel za nabrano literaturo in začel premlevali ustavo, statut, pravilnik in še kaj. Šolo sem v tistem času malo zanemaril, a vse mi je bilo odpuščeno, ker sem se strokovno izobraževal.

Po treh mesecih intenzivnega učenja in zanemarjanja šolskega dela je moje znanje zakonov,

določb, predpisov, določitev itd., doseglo tisto stopnjo, ko si zrel, da se podaš med strokovnjake in pokažeš, kaj zmoreš. Moje so kmalu spoznali, da sem strokovno dobro podkovan, v idejnost pa se niso spuščali.

Vrnil sem se v ljubo mesto in čestitke so deževale. Zvečer smo se dobili v prostoru, kjer bog roko ven moli, in pili dolgo v noč. Majavega so me spravili domov, naša dobra ravnateljica pa mi je za drugi dan določila bolniško. Hitro sem se pogreznil v globok sen. a ne za dolgo. Pred mano se je prikazala čudna procesija strahov in duhov, na čelu pa je opotekajoče korakal moj poklicni znanec brez strokovnega izpita. Spremljevalci so bili oblečeni v dolge črne halje in žebri so neke tuje molitve. Procesija je zavila na bližnji grič, kjer je bila postavljena velika grmada. Nesrečnika so privezali h kolu in grmado zažgali. Nekdo v škrlatu je raztegnil zvit list in govoril zbranim: »Vsemu zlahtnemu, manj zlahtnemu in nič zlahtnemu folku na znanje šrajam, da je

ono, katero zdajci na grmadi govorijo, prevratne, pregrešne in ničvredne ne misli ali ideje med folkom raztegovalo ino širilo. Ono namreč med bogaboječimi folkom misel metalo, da je strokovni izpit, bog mu grehe odpusti, nič vredna reč ino stvar, ino da bi bogu bol dopadljivo ino vseeno bilo, če bi taisti, kateri ta čas kaj pet gospodovih let v šolmojšterski službi preživi ino prilebno obdrži, lahko brez sekiracije naprej delal. Grmada, kateri zdajci njegov zanikrni žvot požiga ga bo vse nečistosti osnažila in spucala!«

Ves premočen sem se zbudil odvrget strahotne sanje, si pomencal oči in si dejal: »Ubogi prenapetec, kaj ga je doletelo! Srečen sem bil, ker se menj kaj podobnega ne more več pripetiti!« Zdal, ko izpit imam, sem mislil, da ga moramo imeti vsi, čeprav posebnih sprememb pri svojem podučevanju doslej še nisem opazil. Hodim pa bolj vzravnan, no! To pa drži! Saj sem popolnoma prosvetni delavec. To piše črna belem.

David Rimac

»Kmetijski priročnik 1967«

Ne pozabite na »KMETIJSKI PRIROČNIK 1967«, v katerem bodo poleg koledarja še strokovni nasveti:

• Gospodarjenje na kmetijah in izračun cene pridelov
• Ureditev vinograde in hišne brajde
• Vzgoja in nega sadnega drevja
• Zatiiranje plevela s herbicidi
• Pridelovanje semenskega krompirja
• Ureditev dink na pašniku
• Trohnenje vgrajenega lesa
• Reja brerjev, kokoši nesnic in jarek
• Stroji za kmečka gospodarstva
• Hlev za govedo
• Gradbeni material
• Odbor prasičev na kakovostnejše meso
• Pripusti, porod in vzrejo domačih živali
• Vzreja žrebet
• Tabela za izračunavanje kubature rezanega lesa
• Določanje teže domačih živali pomočjo merilnega traku

Če želite imeti »Kmetijski priročnik 1967«, izpolnite naslednjo in vplačate 10 N-din (1000 starih dinarjev). »Kmetijski priročnik 1967« vam bomo poslali takoj, ko boste poslali denar.

Naročilnica
za »Kmetijski priročnik 1967«

Podpisani:

Kraj:

Posla:

NAROCAM »KMETIJSKI PRIROČNIK 1967«

(Podpis)

Časopisno podjetje

Kmečki glas

Znamka
za 20 din

Ljubljana
Miklošičeva
p. p. 47/L

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor študentskega delavstva in študentskega društva Slovenije - izide štiri- ali sedemkrat na leto.
Urednik: Drago Ham - Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 2, telefon 313-722, int. 363 - Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1, telefon 22-284 - Poštni predal 355-VII - Letna naročnina za posameznika 1.000 din (10 N-din), za kolektivne ustanove 2.000 din (20 N-din) - Številka tek. računa 503-A-18 - Tisk CJP »Ljudska pravica«

Poletni tečaji za učitelje

V sporazumu s Komisijo za kulturne stike s tujino razpisuje Republiški sekretariat za prosveto in kulturo:

1. 3 enomesečne štipendije za tečaj ruskega jezika v Moskvi od 1. do 30. julija za učitelje ruskega jezika na osnovnih in srednjih šolah;
2. 4 tritredenske štipendije za tečaj angleškega jezika v raznih mestih Velike Britanije v juliju in avgustu;
3. 2 enomesečni štipendiji za tečaj italijanskega jezika na Univerzi v Perugiji od 1. julija do 30. septembra;
4. 6 enomesečnih štipendij za tečaj nemškega jezika v DR Nemčiji za učitelje nemškega jezika na osnovnih in srednjih šolah (datum tečaja bo organizator pozneje sporočil);
5. 1 dvomesečno štipendijo za tečaj francoskega jezika v Grenoblu za učitelje francoskega jezika na osnovnih in srednjih šolah od 1. julija do 30. avgusta;
6. 1 enomesečno štipendijo za tečaj francoskega jezika v Besanconu za učitelje osnovnih in srednjih šol v avgustu;
7. 2 tritredenski štipendiji za tečaj francoskega jezika v Sevrju za učitelje matematike, fizike in kemije v organizaciji Mednarodnega centra za pedagoške študije v mesecu juniju.

Za udeležbo na tečajih se lahko prijavijo kandidati, ki izpolnjujejo sledeče pogoje:

- da so diplomirali iz ustreznega jezika na univerzi ali višji pedagoški šoli,
- da so aktivni učitelji ustreznega tujega jezika,
- da še niso sodelovali na tečaju (ruski jezik) oziroma da niso v zadnjih štirih letih sodelovali na tečajih tujih jezikov,
- da so zdravi mlajši prosvetni delavci, za tečaj v Grenoblu, pa ne starejši od 35 let.

Potne stroške morajo poravnati kandidati sami ali ustanove, kjer so zaposleni.

Prijave sprejema Republiški sekretariat za prosveto in kulturo, Ljubljana, Zupaničeva 3.

Kandidati morajo poleg prijave, ki naj vsebuje osnovne podatke, priložiti še prepis diplome in soglasje oziroma priporočilo ustanove, kjer so zaposleni. Rok za prijavo je 30. december 1966 za tečaj angleškega jezika oziroma 15. januar 1967 za ostale tečaje.

REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA
PROSVETO IN KULTURO